

2e Voortgangsrapportage 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding	5
Samenvatting	6
Opgave Strategie en omgeving	10
Gebiedsgericht werken	11
Innovatie en lobby	13
Klimaatmitigatie	16
Klimaatadaptatie	16
Biodiversiteit	17
Opgave Assetmanagement	20
Procesverbetering	21
Informatiemanagement	21
Levenscyclus kostenmanagement	23
Klimaatneutraal- circulair beheer & onderhoud	23
Opgave Waterveiligheid	25
Opgave Watersysteem	34
Reguleren van watertekort en wateroverlast	35
Beschermen en verbeteren van het oppervlaktewater	41
Vervullen van de maatschappelijke functie	43
Opgave Waterketen	50
Afname- en transportopgave	50
Zuiveringsopgave	51
Slibverwerkingsopgave	53
Duurzaamheidsopgave	54
Opgave Bedrijfsvoering	59
Relatiebeheer en huisvesting	60
Integraal informatiemanagement	60
Personeelsmanagement	62
Control, financiën en inkoop	63
Compliance	65
Exploitatie 2024	68
Belastingen	70
Definities beleidsproducten	71
Lijst met afkortingen	74

Inleiding

Voor u ligt de tweede voortgangsrapportage over het begrotingsjaar 2024. Wij geven via deze rapportage aan hoe ver we zijn met het uitvoeren van de begroting en of we nog een bijstelling van de actuele begroting nodig achten om onze doelen te kunnen realiseren.

In deze samenvatting geven we op hoofdlijnen aan wat de voortgang is, zowel beleidsinhoudelijk als financieel.

Vervolgens geven we per opgave een gedetailleerder inzicht. We geven per doelstelling en maatregel aan wat de voortgang is ten opzichte van wat we in de begroting aan het algemeen bestuur hebben toegezegd. Tevens geven we aan welke wijziging van de begroting wij nodig achten en lichten we deze toe.

Samenvatting

Belangrijke ontwikkelingen

PFOS Jelsumer Feart

Begin maart werd een hoge concentratie PFAS vastgesteld in het oppervlaktewater van de Jelsumer Feart. De bijna 2 kilometer lange Jelsumer Feart ligt tussen de Vliegbasis Leeuwarden en de Dokkumer Ie. Het algemeen bestuur wordt middels memo's geïnformeerd, de laatste memo eind oktober. De kosten die wij moeten maken ten aanzien van deze calamiteit, zijn niet voorzien in de begroting 2024.

De verwachte kosten die samenhangen met deze crisis gaan we verhalen op de vervuiler, in eerste instantie is de intentie om er gezamenlijk met de defensie (Rijksvastgoedbeheer) uit komen. Ondertussen completeren we het juridische dossier met onze interne en externe adviseurs. Als voorloper op het juridische traject is er een brief verzonden richting de vervuiler om de helft van de onderzoekskosten alvast te vergoeden.

Extra kosten najaarsonderhoud

In het gebied rondom de Jelsumer Feart en de Lytse Feart liggen kleinere sloten en vaarten. Deze worden elk jaar door verschillende partijen onderhouden: provincie Fryslân, gemeente Leeuwarden, Wetterskip Fryslân en particulieren met een onderhoudsplicht. Voor een goede aan- en afvoer van het water is jaarlijks slootonderhoud nodig. Omdat het hekkelmateriaal nu niet op de kant kan worden gelegd wordt er met betrokken partijen gezocht naar alternatieve oplossingen voor het najaarsonderhoud die naar verwachting extra kosten met zich meebrengen.

Vervolgaanpak Jelsumer Feart

De aanpak van het sanering/baggeren valt in grote lijnen uiteen in twee grote onderdelen welke beide een zorgvuldige voorbereiding vragen. Eerst dient de bronaanpak (sanering) op de vliegbasis te zijn uitgevoerd, waarna kan worden gestart met het in kaart brengen van de baggeropgave en vervolgens met de baggerwerkzaamheden in Jelsumerfeart en omgeving.

Implementatie nieuwe financiële verslaggevingsregels en een nieuw financieel pakket

2024 is het jaar waarin omvangrijke veranderingen, zoals de vervanging van het financieel pakket en de gewijzigde wetgeving voor de verslaggeving met ingang van 2025, uitgewerkt en doorgevoerd worden. Met het vervangen van het financieel pakket worden, naast de vervanging zelf, aanvullende doelen gerealiseerd zoals een efficiënte, transparante financiële administratie.

Als gevolg hiervan worden in 2024 de financiële verordeningen en het financieel beleid voorgelegd aan zowel het dagelijks als het algemeen bestuur. Daarbij wordt meegenomen wat voorgestelde, gewijzigde financiële uitgangspunten zijn en wat de gevolgen daarvan zijn. In het kader van efficiency is er voor gekozen om in 2024 alvast vooruit te lopen op de nieuwe wetgeving en gewijzigde financiële uitgangspunten en de realisatie van 2024 al vanaf 1-1-2024 conform deze wijzigingen te verwerken.

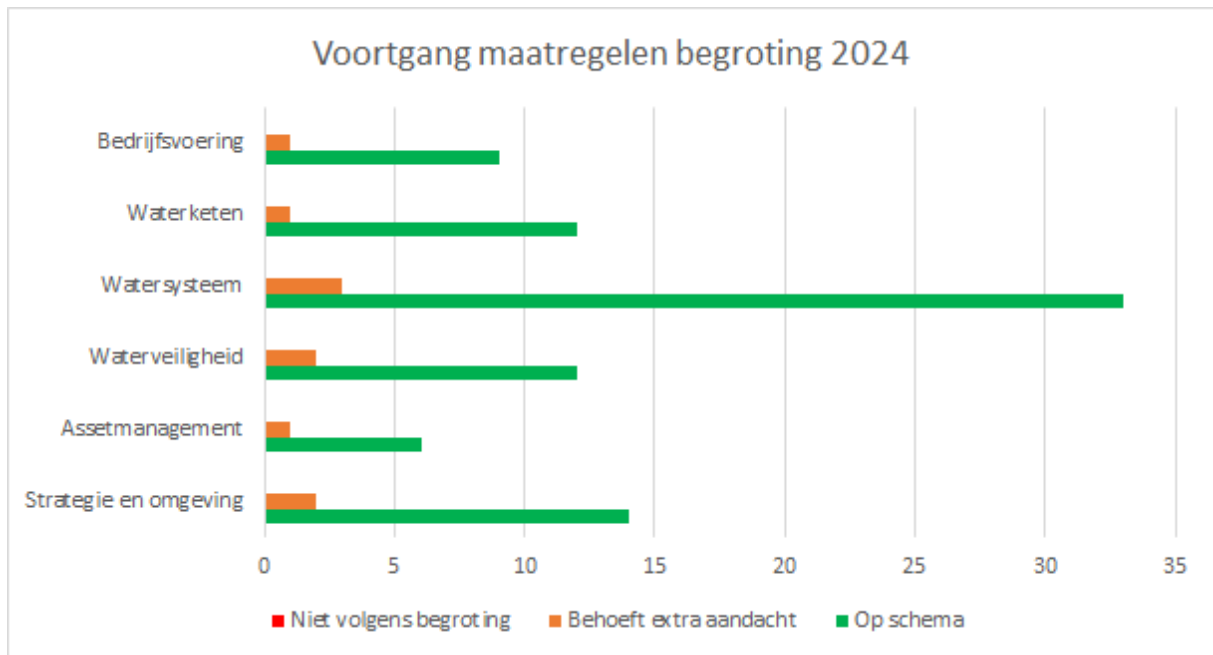
Duidelijk is dat deze wijzigingen gaan leiden tot een budgettair neutrale begrotingswijziging (verschuiving van budgetten over de opgaven) voor boekjaar 2024. Deze budgettair neutrale begrotingswijziging wordt aan het algemeen bestuur voorgelegd ter vaststelling, gelijktijdig met de behandeling van eerder genoemde documenten (in december 2024). Overigens heeft deze budgettair neutrale wijziging slechts een minimaal effect op de netto lasten per taak.

Vertraging investeringen

De uitvoering van de jaarlijkse investeringsagenda kent op onderdelen vertraging. We gaan nader onderzoeken wat de oorzaken zijn van deze vertragingen en hoe we deze in de toekomst zoveel mogelijk kunnen voorkomen. Vertraging van investeringen levert de onwenselijke situatie op dat we onze geplande doelstelling te laat realiseren en daarnaast dat we teveel kapitaallasten in onze exploitatiebegroting meenemen.

Beleidsmaatregelen

Deze tabel geeft een indruk van de voortgang van de beleidsmaatregelen. Over het eerste half jaar 2024 liggen 84 van de 96 beleidsmaatregelen (88%) op schema. De afwijkingen worden in het vervolg van deze rapportage per opgave toegelicht. Omdat de voortgangsrapportage een afwijkingen rapportage is, wordt daar waar een beleidsmaatregel op "groen" staat, deze niet verder toegelicht.

Exploitatie

In deze tweede voortgangsrapportage over het boekjaar 2024 leggen we slechts enkele begrotingswijzigingen voor. De belastingopbrengsten nemen naar verwachting met 0,6% toe. We baseren ons daarbij op de prognoses van het Noordelijk Belastingkantoor (NBK). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het hoofdstuk "Belastingen".

Voor de opgave Bedrijfsvoering passen we de begroting aan ten gunste van het rekeningresultaat. We verwachten hier een lagere bijdrage aan het NBK, hogere rentebaten en een verlaging van budgetten met betrekking tot het project routekaart informatievoorziening.

Na aanpassing van de begroting op bovenstaande punten, verwachten we een verbetering van het rekenresultaat met € 1.904.000. Het begrote jaarresultaat 2024 komt dan uit op € 257.000 nadelig. De verwachting is wel dat het jaarrekeningresultaat 2024 voor bestemming positiever zal zijn. Dat komt vooral omdat we dit jaar een aantal budgetten niet geheel kunnen benutten, maar deze bij de jaarrekening willen gaan bestemmen. We verlagen deze budgetten nu niet, omdat we deze dan bij de jaarrekening niet meer kunnen bestemmen. Het bestemmen van budgetten is een specifieke aangelegenheid van de jaarrekening en kan tussentijds, nu bij de tweede voortgangsrapportage, niet.

Leeswijzer

- De kolom "Oorspronkelijke begroting 2024" laat de begroting zien zoals deze in de vergadering van het algemeen bestuur op 21 november 2023 is vastgesteld.
- De kolom "Actuele begroting 2024" laat de begroting zien na vastgestelde wijzigingen door het algemeen bestuur bij de vaststelling van de eerste voortgangsrapportage 2024".
- Mutaties VR2 2024 geeft de voorgestelde aanpassing van de begroting weer.
- Nieuwe actuele begroting 2024 is de resultante van de voorgestelde aanpassingen.

Totaal belastingopbrengsten

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Belastingen	197.643	197.598	1.173	198.771
Totaal belastingopbrengsten	197.643	197.598	1.173	198.771

Totaal netto lasten

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Strategie & Omgeving	-11.318	-11.318	-0	-11.318
Asset management	-3.192	-3.457	-0	-3.457
Waterveiligheid	-31.415	-31.415	-0	-31.415
Watersysteem	-87.726	-88.989	-0	-88.989
Waterketen	-51.809	-51.654	-0	-51.654
Bedrijfsvoering	-17.762	-19.539	731	-18.808
Totaal netto lasten	-203.222	-206.372	731	-205.641
Begroot bruto jaarresultaat	-5.579	-8.774	1.904	-6.870
Mutaties reserves	265	1.238	0	1.238
Begroot netto jaarresultaat	-5.314	-7.535	1.904	-5.631
Onttrekking algemene reserve voor incidentele RV'ers	5.374	5.374	-0	5.374
Begroot jaarresultaat structureel	60	-2.161	1.904	-257

Investerings

Bij het vaststellen van de begroting 2024 heeft het algemeen bestuur de investeringsplanning 2024 vastgesteld. Zij heeft daarmee het dagelijks bestuur gemandateerd om die projecten tegen de vastgestelde kredieten uit te voeren. Afsproken is dat het dagelijks bestuur deze kredieten met een separaat besluit moet verstrekken aan de organisatie. Pas dan kan het project daadwerkelijk worden gestart.

In de onderstaande tabel worden in de kolom Oorspronkelijke begroting, de te verstrekken investeringskredieten 2024 weergegeven. Het gaat hier om kredieten van investeringsprojecten die in 2024 starten. Deze investeringen zullen in de toekomst tot kapitaallasten (afschrijving en rente) gaan leiden in de exploitatie. De Prognose 2 2024 geeft de verwachte verstrekkingen weer. De verschillen tussen de begroting en prognose worden toegelicht bij de desbetreffende opgave.

Het verschil tussen Bruto en Netto kan verklaard worden door bijdragen van derden die wij ontvangen voor de projecten die wij uitvoeren, denk hierbij aan subsidies, bijdragen van derden of co-financiering.

bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijke begroting		Prognose 2		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
Strategie en omgeving	5.500	5.500	3.000	3.000	2.500	2.500
Waterveiligheid	43.264	18.064	30.685	21.325	12.579	-/3.261

Watersysteem	17.000	17.000	13.960	12.160	3.040	4.840
Waterketen	14.550	14.550	12.145	12.145	2.405	2.405
Bedrijfsvoering	1.776	1.776	1.776	1.776	0	0
Totaal	82.090	56.890	61.566	50.406	20.524	6.484

Opgave Strategie en omgeving

Portefeuillehouder(s):	Luzette Kroon, Cees Pieter van Burgsteden, Remco van Maurik, Gerben de Boer, Monique Plantinga, Frank Jorna
Organisatie:	Opgave Strategie en omgeving

Beleidsvelden

- Bestuur en externe communicatie
- Planvorming

Waar zijn we van

De opgave Strategie en Omgeving wil bestuur en organisatie meer toerusten op de maatschappelijke ontwikkelingen die op ons afkomen en die van betekenis zijn voor het waterschapswerk, nu en in de toekomst. Klimaatverandering, het vormgeven aan een meer gebiedsgerichte aanpak, participatie, innovatie, **het zijn** een paar voorbeelden die voor het inrichten van ons werk van groot belang zijn. Door stil te staan bij de vraag wat mogelijk over enkele jaren de agenda bepaalt, kunnen we ons tijdig én beter voorbereiden op de voor ons relevante ontwikkelingen.

Trends en ontwikkelingen

Ten opzichte van de begroting heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan, die impact hebben op ons werk in 2024.

FPLG

De politieke ontwikkelingen brengen vragen met zich mee over het vervolg van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG). In het Hoofdlijnenakkoord is opgenomen dat het Transitiefonds, en dus de financiering voor dit programma, wordt geschrapt. Het beeld is dat de doelen overeind blijven, maar dat we moeten prioriteren en faseren vanwege beperkte financiële middelen.

De eerste tranche van het maatregelpakket FPLG was al goedgekeurd, waardoor circa 180 mln Euro naar Friesland komt. Dit geld is vooral bedoeld voor reeds lopende programma's zoals o.a. het veenweide programma .

Wet voor Versterking participatie op decentraal niveau

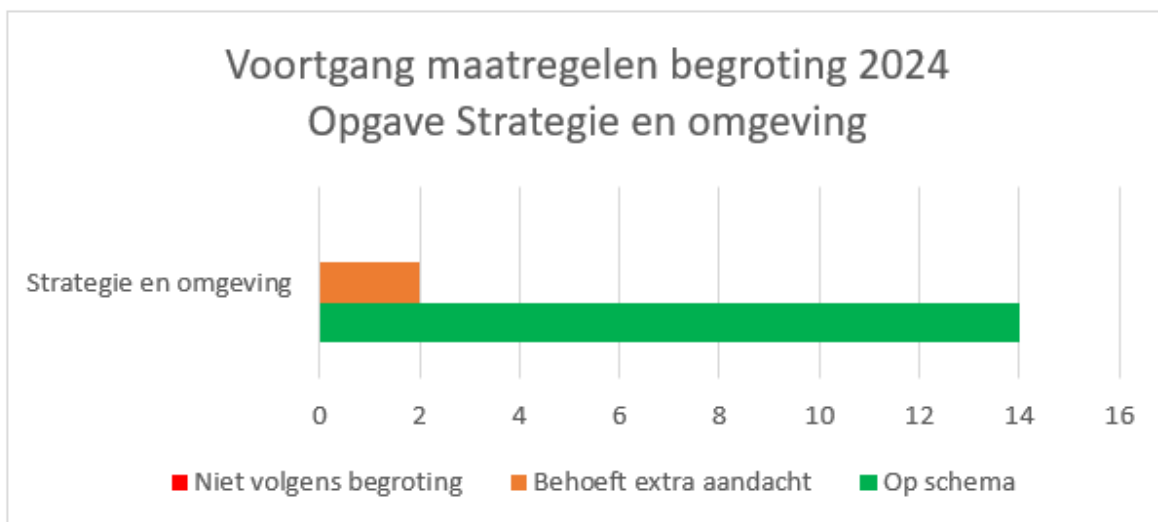
In juni 2024 is een wetsvoorstel goedgekeurd voor meer participatie bij waterschappen. Nieuw ten opzichte van de huidige situatie is dat het verplicht is om burgers te betrekken bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van beleid en plannen van het waterschap. In het participatiebeleid en de participatieverordening, die in 2023 zijn vastgesteld, was al rekening gehouden met deze ophanden zijnde wijziging. Het beleid en de verordening hoeven wat betreft deze wetswijziging dan ook niet te worden aangepast. Wel moeten we nu verplicht aangeven op welke wijze we invulling geven aan het uitdaagrecht.

Netcongestie

Eind juni 2024 is gebleken dat Liander het Friese elektriciteitsnetwerk later gaat uitbreiden dan gepland. De afronding van het project NuLelie stond gepland voor 2025/2026, maar netbeheerder Liander is genooddaakt de opleverdata te verschuiven. Dit betekent dat we langer te maken krijgen met netcongestie. In de Energievisie die in het begin van 2025 gereed zal zijn, zullen we deze ontwikkeling in ogenschouw nemen en vaststellen hoe we een betrouwbare, betaalbare en duurzamere energievoorziening kunnen bewerkstelligen.

Voortgang beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel is de voortgang van de beleidsmaatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Gebiedsgericht werken

Wat willen we bereiken?

Werken als één overheid

Ons waterschap is van en voor de samenleving. Ons werk begint bij wat nodig is voor die samenleving. We gebruiken onze kennis en de informatie over het watersysteem om praktische oplossingen te vinden, samen met de betrokkenen in een gebied. Daarbij letten we ook op wat voor de toekomst verstandig is. Ons werk kan niet los worden gezien van een breed maatschappelijk bewustzijn over hoe we met onze omgeving omgaan. Opgaven moeten ook steeds meer in samenhang en integraler worden opgepakt. We werken in de gebieden daarom nauw samen met provincie en gemeenten, als één overheid. Het participeren in verschillende regiodeals en het samen uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma Friese IJsselmeerkust zijn hiervan voorbeelden.

Wat gaan we daar voor doen?

Zorgen voor duidelijk aanspreekpunt in elk gebied.

Voortgang maatregel

Het implementatieplan Gebiedsgericht Werken is bijna gereed en kan in 2024 verder worden uitgerold. Intussen zijn de gebiedsteams al wel ingericht en zijn er aanspreekpunten per gebied, van bestuurlijk tot aan operationeel niveau.

De indeling van de streekagenda van de provincie in zes gebieden wordt gevolgd. Indien de provincie de indeling van streekagenda aanpast naar de FPLG-indeling naar grondsoort in zeven regio's wordt op termijn gekeken of Wetterskip Fryslân hierin gaat volgen. Wanneer en of de provincie overgaat naar de FPLG-indeling is vooralsnog niet bekend.

De eerste opzet van gebiedsgericht werken is voorlopig intern gericht. Er wordt ervaring opgedaan met deze wijze van werken voordat externe stakeholders worden aangehaakt in deze werkwijze.

Intensiveren samenwerking met provincie en gemeenten.

Voortgang maatregel

Er vindt op allerlei manieren samenwerking plaats tussen de Friese overheden. Op www.samenfryslan.nl is hiervan een overzicht gegeven. In een aanzienlijk deel van de samenwerkingsverbanden neemt ook Wetterskip deel samen met andere Friese overheden. Een traject waarin Friese overheden samenwerken is het FPLG. Ook in verschillende regiodeals werken Friese overheden, waaronder het Wetterskip, samen. Steeds kijkt Wetterskip naar de wateropgaven in deze trajecten. Hoe belangrijker het onderdeel water, hoe intensiever de betrokkenheid van Wetterskip zal zijn.

FPLG

De eerste bijeenkomsten in de zeven FPLG regio's zijn geannuleerd. Reden hiervoor zijn de politieke ontwikkelingen. Ondertussen kijkt de provincie als kartrekker van het FPLG hoe verder te kunnen werken, omdat de doelen overeind blijven. Het Wetterskip is hierbij aangehaakt.

Regiodeals

Als laatste regio in Fryslân is de regiodeal Sudwest door het rijk toegekend. Er wordt op dit gewerkt aan het convenant in de dealmakingsfase.

SOK Sudwest Fryslân

Om goede afspraken te maken over de samenwerking aan het begin van het traject stellen we samenwerkingsovereenkomsten (SOK) op. We werken aan een overkoepelende overeenkomst voor de SOK Sudwest Fryslân, maar die loopt vertraging op. Onder deze SOK zullen de regiodeal Sudwest en het Uitvoeringsprogramma Friese IJsselmeerkust vallen. De concept SOK ging uit van een gezamenlijke governance die financieel gezamenlijk gedragen wordt. Dit stuitte op weerstand. De provincie werkt op dit moment aan een nieuwe SOK.

Uitvoering geven aan Uitvoeringsprogramma Friese IJsselmeerkust.

Voortgang maatregel

Witteveen Bos voert de verkenning uit. De eerste resultaten zijn ontvangen en worden verwerkt. Dit zal in het vierde kwartaal van 2024 leiden tot een voorstel voor een uitvoeringsplan.

Wat willen we bereiken?

Participatie

De zorg voor de leefomgeving is een collectieve verantwoordelijkheid. Samenwerking tussen overheden en participatie met inwoners en bedrijven in een gebiedsgerichte aanpak zijn daarom essentieel. Zoals we dat bijvoorbeeld doen bij het FPLG en het herijken van het waterbeheerplan. Door de omgeving bij ons werk te betrekken, krijgen we tijdig de onderlinge belangen, meningen en creativiteit in beeld. Dit maakt de kwaliteit van ons werk beter en vergroot het draagvlak voor de maatregelen die we nemen. Daarnaast willen we maximaal aansluiten bij de initiatieven die er binnen een gebied zijn en zoeken naar kansen voor samenwerking.

Wat gaan we daar voor doen?

Vorbereiden discussienota voor toepassing principe Right to Challenge.

Voortgang maatregel

Op strategisch niveau wordt een discussiestuk voorbereid waar keuzemogelijkheden liggen om het Right to Challenge principe toe te passen. We zullen hierin de nieuwe "Wet Versterking participatie op decentraal niveau" in ogenschouw nemen. Hierin staat nu dat we verplicht moeten aangeven op welke wijze we invulling geven aan het uitdaagrecht.

Met uitdaagrecht kan je de kloof dichten tussen waterschap en burger/maatschappij. Participatie biedt ons ook al veel mogelijkheden om deze kloof te dichten. We hebben nieuw participatiebeleid ontwikkeld en vastgesteld. We werken nu aan verdere implementatie. Om de drie jaar zullen we het participatiebeleid evalueren en indien nodig actualiseren.

Wat willen we bereiken?

Jongerenraad

In 2023 is de jongerenraad ingesteld om jongeren mee te laten denken over beleid en besluiten. Zo zorgen we ervoor dat het belang van komende generaties doorklinkt in wat we als waterschap vandaag doen. Jongeren zijn vaak onbevangen, hebben een heel andere kijk op de wereld en kunnen dat op een prikkelende en verfrissende manier verwoorden. Hun inbreng vergroot de kwaliteit van ons werk.

Wat gaan we daar voor doen?

Starten jongerenraad.

Voortgang maatregel

De jongerenraad is op 9 januari 2024 door het dagelijks bestuur geïnstalleerd en op 6 februari 2024 voorgesteld aan het algemeen bestuur. Zij hebben in het eerste kwartaal hun programma voor 2024 opgesteld en dit op 16 juli gepresenteerd aan het dagelijks bestuur. Zij richten zich de komende tijd vooral op advisering over het nog op te stellen Boezemplan en de werving van nieuwe leden voor de Jongerenraad.

[Innovatie en lobby](#)

Wat willen we bereiken?

Innovatie

Innovatie is een noodzakelijk onderdeel van ons waterschapswerk. Vanuit onze rol als waterautoriteit maken we verbinding met onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en de maatschappij om met nieuwe kennis en inzichten de klimaatopgaven aan te kunnen. Zo werken we samen met Wetsus en Centre of Expertise Water Technology (CEW). Ook innoveren we gezamenlijk met andere waterschappen zoals in het Waterschapshuis en bij STOWA. We kiezen voor een actieve opstelling in de quadruple helix (samenwerking onderwijs, overheid, bedrijfsleven en burger).

We ontwikkelen het innovatieprogramma verder langs vier met elkaar verbonden lijnen: sociaal, digitaal, technisch en proces. Het programma digitale transformatie gebruiken we daarbij als voorbeeld. We zorgen voor meer regie in ons innovatieprogramma en brengen er meer focus in aan. We vergroten de zichtbaarheid door te laten zien aan welke innovaties we werken.

We willen bereiken dat innovatie binnen ons werk de ruimte biedt die iedere afzonderlijke medewerker ervaart om zaken beter slimmer of anders te doen. In het innovatieprogramma leggen we verbindingen tussen verschillende opgaves zodat mogelijk verschillende innovaties elkaar kunnen versterken.

Wat gaan we daar voor doen?

We maken een uitwerking hoe we het innovatief vermogen van onze organisatie ontwikkelen.

Voortgang maatregel

Er is een startnotitie aan het dagelijks bestuur aangeboden. De eerste fase, waarin we de huidige situatie in beeld brengen, nadert zijn afronding. Het adviesrapport voor de toekomstige situatie loopt volgens planning en zal eind 2024 worden opgeleverd aan het dagelijks bestuur. We komen met een nadere uitwerking hoe we nieuwe kennis en inzichten duurzaam kunnen inzetten.

Intussen zitten we qua innoveren ook niet stil. We gaan door op de al ingeslagen weg, waarbij we innoveren op sociaal, digitaal en technologisch vlak. We hebben de interne overlegstructuur voor innovatie versterkt.

Wat willen we bereiken?

Educatie

Door middel van ons educatieprogramma vergroten we ons waterbewustzijn. Educatie is positief voor de toekomstige arbeidsmarkt, we worden zichtbaarder en het is ook een goede manier om onze dilemma's in het waterbeheer te delen. Naast stages bieden we educatieve excursies aan bij onze locaties. Daarnaast werken we samen met andere waterschappen aan het ontwikkelen van educatiemateriaal voor het onderwijs. Binnen onze eigen organisatie werken we samen met andere projecten om inwoners te bereiken met educatieve doelen. Door een verdere professionalisering van de educatiefunctie kunnen we nog gericht onze functie richting het onderwijs vervullen.

Wat gaan we daar voor doen?

Professionaliseren educatiefunctie.

Voortgang maatregel

Naar aanleiding van een landelijk onderzoek van de UvW professionaliseren we de educatiefunctie. Vanuit dit onderzoek hebben we educatie sinds dit jaar ondergebracht bij de vakgroep bestuursadvisering, communicatie en omgeving. Hierdoor zijn we minder kwetsbaar en zijn er betere verbanden met de andere externe aandachtsgebieden.

We hebben het algemeen bestuur geïnformeerd met een presentatie over ons educatieprogramma.

We hebben tot nog toe circa 90 educatieverzoeken binnengekregen in 2024. De helft van deze verzoeken is gericht op een bezoek aan een RWZI. We hebben in het kader van educatie bijna 1000 bezoekers gehad op onze RWZI's. We hebben onder andere verschillende gastlessen en een bliksemstage verzorgd voor een basisschool. We hebben meegedaan aan het project Baas van Morgen. Dit is samenwerking met Jinc, een organisatie die zich hard maakt voor "elk kind gelijke kansen". Twee leerlingen van groep 8 zaten een dag "op de stoel" van een waterschapsbestuurder. Andere evenementen waar we bijvoorbeeld aan meededen waren de opening van het watersportseizoen bij Grou, het Tsjukemar-festival en de Vismigratiedag.

Wat willen we bereiken?

Lobby

Onze lobby richting Den Haag en Brussel is een belangrijk onderdeel van het financieel beleid. We zetten in op cofinanciering van onze projecten en zoeken daarin samenwerking met de provincie en de Unie van Waterschappen. We hebben de komende jaren te maken met grote en complexe opgaven, alleen al vanuit de Rijksbrief Water en bodem sturend. Die opgaven gaan over méér dan water alleen en overstijgen vaak ook de financieringskracht van afzonderlijke waterschappen. Via de lobby koppelen we bestaande Europese en landelijke budgetten aan deze grote opgaven en zetten we ook in op het beschikbaar komen van nieuwe middelen. We gaan er van uit dat onze inzet zichzelf terugbetaalt. Binnen de Unie van Waterschappen nemen we ook onze verantwoordelijkheid in het trekken van een aantal onderzoeks- en lobbydossiers.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen lobbystrategie.

Voortgang maatregel

Toegezegd is om eind 2024 met een lobby-aanpak te komen. Naast een strategische aanpak wordt ook een lobby-agenda gepresenteerd. Daarnaast wordt gewerkt aan een structurele inbedding van lobby in de organisatie en het opzetten van een subsidiebureau.

Wat willen we bereiken?

Internationale samenwerking

Het programma Blue Deal heeft één duidelijk doel: in 2030 20 miljoen mensen wereldwijd aan schoon, voldoende en veilig water helpen. De waterschappen, onder de naam Dutch Water Authorities, stellen zich daarbij op als een partner die helpt bij het zoeken naar oplossingen. We leren over en weer, waardoor ook de Nederlandse waterbeheerders hun werk kunnen blijven verbeteren. Wetterskip Fryslân levert een bijdrage aan het internationale samenwerkingsprogramma Blue Deal Mozambique. Het programma ondersteunt de drie Mozambikaanse waterschappen om hun taken op het gebied van planning en administratie, waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit te verbeteren. We ondersteunen de gemeente Beira bij haar taken wat betreft sanitatie en stedelijk waterbeheer. Het programma levert een bijdrage aan duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) als schoonwater, sanitatie en klimaatactie.

Naast de Blue Deal is Wetterskip Fryslân partner in het project Iwamamba. Doel is om het grondwaterbeheer in een deelgebied van het waterschap ARA Sul (één van de drie Mozambikaanse waterschappen) te verbeteren. Wij leveren hiervoor de expertise. Vanuit het Kennismakings- en Introductieprogramma Waterschappen Internationaal (KIWI) leveren we inzet bij het Blue Deal partnerschap in Peru (looptijd september 2022 tot augustus 2024).

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren Blue Deal programma.

Voortgang maatregel

We voeren het Blue Deal programma uit en verzorgen de landelijke coördinatie van het partnerschap in Mozambique.

Internationale samenwerking vindt breder plaats dan alleen vanuit de Blue Deal Mozambique. Inzet in andere Blue Deal Partnerschappen vindt plaats door inzet van één medewerker op basis van individuele expertise in het Blue Deal Partnerschap Indonesië en opleiding door inzet van één medewerker via het KIWI Programma in het Blue Deal Partnerschap Peru.

Daarnaast ondersteunen we de waterbeheerder ARA SUL vanuit het IWAMAMBA project (penvoerder Dunea). Wij zijn partner in het project en zetten tijd en geld in conform de gemaakte afspraken met bestuur en management.

Een nieuwe vraag vanuit het ministerie van I&W is het verkennen van de mogelijkheden voor samenwerking en uitwisseling met Caribisch Nederland.

Wat willen we bereiken?

Frysk

Wy geane troch mei it útfieren fan it Fryske taalbelied. Wy moedigje ús minsken oan om Frysk te praten en te antwurdzjen yn de taal dêr't wy yn oansprutsen wurde. Op oanfraach jouwe wy in Fryske oersetting fan de ynformaasje dy't wy biede fia ynternet.

Wat gaan we daar voor doen?

Mei oare oerheidsynstânsjes wurdt besjoen hoe't bestjoersgearkomsten yn de sprektaal ûndertitele wurde kinne.

Voortgang maatregel

Yn it earste fearnsjier 2024 is de ûndertiteling fan bestjoersgearkomsten realisearre.

[Klimaatmitigatie](#)

Wat willen we bereiken?

Klimaatpartner

Wetterskip Fryslân is sinds 2023 energieneutraal en wil in 2030 klimaatneutraal zijn en circulair in 2050.

We voeren de energie- en duurzaamheidsmaatregelen van ons klimaatprogramma uit in vijf sporen en hanteren de uitgangspunten uit het programma voor al ons werk. De opgave strategie en omgeving staat voor uitvoering van spoor 5 - klimaatpartner.

De andere sporen - energie, fossielvrij, waterketen en infrastructuur – worden door de opgaven watersysteem, waterketen en bedrijfsvoering uitgevoerd.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren energie- en duurzaamheidsmaatregelen uit klimaatprogramma

Voortgang maatregel

De voortgang van het klimaatprogramma loopt goed, maar er zijn ook aandachtspunten. Deze beleidsmaatregel staat op oranje vanwege de zorg over de maatregelen die we moeten nemen in de waterketen. Die zijn complex om uit te voeren en daar lopen we mogelijk vertraging op. Omdat we nog iets meer dan zes jaar de tijd hebben om ons doel van klimaatneutraliteit in 2030 te bereiken, begint de tijd te dringen.

Om beter zicht te krijgen op de te treffen maatregelen maken we een Routekaart 'Klimaatneutraal en circulair WF'. Hierin staan alle maatregelen die we de komende jaren willen gaan nemen om ons doel in 2030 te halen. De Routekaart is begin 2025 gereed en vormt input voor de kadernota 2026-2030. Als onderdeel van de routekaart evalueren we het klimaatprogramma en zullen we specifiek kijken naar de benodigde maatregelen in de waterketen.

Ook relevant om te noemen is dat we inmiddels zijn gestart met het uitwerken van een energievisie. Hierin zullen we duiden hoe we kunnen komen tot een energiesysteem dat niet alleen duurzaam is, maar ook beschikbaar, betrouwbaar en betaalbaar is. We gaan hier onder andere in op hoe om te gaan met de netcongestie. Eind juni 2024 is gebleken dat Liander de uitbreiding van het Friese elektriciteitsnetwerk later gaat afronden dan gepland.

[Klimaatadaptatie](#)

Wat willen we bereiken?

Klimaatbestendig waterbeheer

We hebben in samenwerking met de provincie de Blauwe Omgevingsvisie (BOvi) 'Fryslân Klimaatbestendig 2050+' opgesteld. De BOvi is een integrale langetermijnvisie voor de toekomst van het Friese watersysteem. De visie geeft aan hoe het watersysteem en het waterbeheer richting kunnen geven aan toekomstige ontwikkelingen op het gebied van landgebruik en land(schaps)inrichting. De kaders van het Rijk hoe water en bodem sturend zijn bij de ruimtelijke ordening, zijn hierin vertaald naar Fryslân. We gebruiken de BOvi als input bij de totstandkoming van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG), de Novex - ruimtelijk arrangement, voor de herijking van het veenweideprogramma en actualisering van de Provinciale Omgevingsvisie (POVI).

De visie maken we concreter door ons beleid daarop aan te passen en ons waterbeheerprogramma 2022-2027 te herijken. Onderdeel daarvan is onder andere het toetsen van onze watergebiedsplannen op klimaatbestendige maatregelen.

In praktische zin geven we invulling aan de visie binnen het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) met aandacht voor de klimaatbestendigheid van zowel nieuw als bestaand bebouwd gebied.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitwerken BOvi middels herijking Waterbeheerprogramma 2022-2027

Voortgang maatregel

We maken een tussenbalans van het waterbeheerprogramma 2022-2027 in het licht van de Blauwe Omgevingsvisie.

Biodiversiteit

Binnen onze opgaven maken we gebruik van ecosysteemdiensten die afhankelijk zijn van biodiversiteit. Planten zuiveren het water, houden oevers en dijken stevig en concurreren met exoten en blauwalgen. Daarmee wordt overlast door giftige stoffen, oeverafkalving, overmatige baggervorming, Amerikaanse rivierkreeften, Grote watervanavel en blauwalgen verminderd of zelfs voorkomen. Natuurlijke beken houden water vast. De natuur werkt voor ons. Daarnaast moeten we voldoen aan wettelijke verplichtingen zoals de Kaderrichtlijn Water, Wet natuurbescherming en exotenbeleid.

Wat willen we bereiken?

Gezonde ecosystemen die bijdragen aan onze opgaven

Aandacht voor biodiversiteit is onderdeel van en gekoppeld aan ons regulier werk, het zit in het DNA van alle wetterskippers en draagt bij aan effectief waterbeheer. Voor het oplossen van onze opgaven nemen we natuurlijke oplossingen mee in de afweging, we kijken dus breder dan alleen technische oplossingen. Biodiversiteit is een indicator voor een goede ecosysteemtoestand. We laten in de verschillende opgaven zien welke maatregelen wij op het gebied van biodiversiteit nemen.

Wat gaan we daar voor doen?

We bestrijden invasieve exoten

Voortgang maatregel

Het lukt ons steeds beter om effectief de muskusratten te bestrijden. In 2024 zetten we in op een bestrijdingstempo van 20% velduren minder en minder vangsten ten opzichte van 2023. De voortgang tot op heden is 24% velduren minder en 6% vangsten minder ten opzichte van 2023.

In 2023 is een grote slag gemaakt in de bestrijding van de Waternavel. In 2024 kunnen we al steeds meer beheersen en zoveel als mogelijk verspreiding voorkomen. Omdat de Waternavel nog veel voorkomt in 'andermans' water, lukt het ons niet om de waternavel uit te roeien. We halen de Reuzenberenklauw en Japanse Duizendknoop weg op plekken waar ze voor overlast zorgen of voor een risico voor de veiligheid (volksgezondheid). We prioriteren en experimenteren op plekken waar we de planten volledig kunnen elimineren.

We verbeteren ons beleid voor waterkwaliteit en ecologie (inclusief Flora en Fauna)

Voortgang maatregel

In 2023 zijn we begonnen met het inventariseren van uitheemse rivierkreeften, waar we in 2024 mee doorgaan. Daarmee onderzoeken we de ontwikkeling (groei) en mogelijke impact (schade) van de uitheemse rivierkreeften. Ondanks dat er nog geen landelijk besluit dan wel beleid is over het bestrijden van de rivierkreeften, gaan we in het najaar van 2024 al wel beginnen met bestrijding. Ondertussen oriënteren we ons op de benodigde verbeteringen in beleid rondom flora en fauna, zodat we nieuw beleid in 2025 kunnen vaststellen.

Met de provincie werken we aan een Beverbeheersplan voor Fryslân. Dit plan moet kaders en regels geven over waar en hoe wij de Friese bevers willen beheersen en gepast kunnen ingrijpen als het moet.

We geven uitvoering aan ons Útfieringsplan bioferskaat

Voortgang maatregel

Deze maatregel staat op oranje, omdat het onderhoud op onze eigen terreinen door andere partijen niet altijd verloopt volgens de afspraken uit ons Uitvoeringsplan Biodiversiteit. We werken eraan om de afspraken weer helder te maken aan deze partijen, zodat de uitvoering kan plaatsvinden binnen de kaders uit ons Uitvoeringsplan. Het is onzeker of we met een aangepast onderhoudsplan de effecten hiervan in 2024 al kunnen zien op al onze terreinen .

Verder geven we uitvoering aan het Uitvoeringsplan door middel van kennisuitwisseling binnen de organisatie maar ook met provincies, gemeenten en andere partijen. We hebben in juni een succesvolle themabijeenkomst 'Blauwe Verbindingen' georganiseerd om kennis te delen met gemeenten, IVN, Friese Milieu Federatie en Provincie Fryslân. We geven toolboxes (mondelijke werkinstructies) aan aannemers die voor ons het onderhoud uitvoeren.

We beschermen en verbeteren de kwaliteit van het oppervlaktewater

Voortgang maatregel

We beschermen en verbeteren de kwaliteit van het oppervlaktewater. Deze maatregel werken we uit binnen de opgave watersysteem.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de netto lasten voor de opgave Strategie en omgeving opgenomen. Deze netto lasten zijn per beleidsproduct, zoals deze in de landelijke standaard indeling voor waterschappen is voorgeschreven.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Netto lasten				
Bestuur	-7.685	-7.685		-7.685
Eigen plannen	-2.449	-2.449		-2.449
Externe communicatie	-96	-96		-96
Plannen van derden	-1.089	-1.089		-1.089
Totaal netto lasten	-11.318	-11.318	-0	-11.318
Mutaties reserves				
Dotaties				-0
Onttrekkingen				-0
Totaal mutaties reserves	-0	-0	-0	-0
Totaal opgave	-11.318	-11.318	-0	-11.318

Toelichting op Wat mag het kosten?

Voor de opgave Strategie en omgeving wordt geen begrotingswijziging voorgesteld.

Investeringen

Verstrekingen

bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijke begroting		Prognose 2 2024		Verschil	
	Bruto(A)	netto(B)	bruto (C)	netto (D)	Bruto (A-C)	Netto B-D)
Emissieloos, Energieneutraal en duurzaam	5.000	5.000	2.750	2.750	2.250	2.250
Klimaatadaptatie	500	500	250	250	250	250
Totaal	5.500	5.500	3.000	3.000	2.500	2.500

Toelichting op de verstrekingen

Vooruitlopend op het op te stellen plan van aanpak "realisatie klimaatdoelstellingen", welke naar verwachting in het voorjaar van 2025 gereed is, worden alleen aanvragen verwacht van projecten die al in voorbereiding zijn. Het resterende krediet zal worden doorgeschoven naar de komende jaren, zodat dit past bij de projecten die afkomstig zijn uit het plan van aanpak.

Opgave Assetmanagement

Portefeuillehouder(s):	Frank Jorna
Organisatie:	Opgave Assetmanagement

Beleidsvelden

- Aanleg en onderhoud waterkeringen
- Inrichting en onderhoud watersystemen
- Ondersteunende beleidsvelden

Waar zijn we van

De missie van de opgave assetmanagement is het implementeren van de systematiek assetmanagement in de organisatie.

Als organisatie staan we gesteld voor professioneel beheer en onderhoud van onze infrastructuur waarmee we bijdragen aan de strategische (beleids-)doelen van Wetterskip Fryslân.

Op basis van betrouwbare informatie willen we keuzes kunnen maken, waarbij we kijken naar de prestaties die van onze assets worden verwacht, naar de risico's die Wetterskip Fryslân loopt bij achterblijvende prestaties en naar de kosten die met onze assets gemoeid zijn. De ambitie van assetmanagement is om de komende jaren goed inzicht te krijgen in ons areaal.

Waar bevinden de assets zich, wat is hun conditie en onderhoudshistorie, welke beheerplannen zijn nodig voor instandhouding en hoe zijn processen en datamanagement georganiseerd?

Voor goed assetmanagement zijn kennis en draagvlak in de organisatie nodig, maar ook eigenaarschap bij bestuur en organisatie en voldoende middelen. Hebben we het areaal goed in beeld, dan kunnen we scenario's ontwikkelen. Scenario's die verschillende prestatie- en risicoprofielen beschrijven, zowel voor de korte als de lange termijn. Het strategisch assetmanagement plan is in 2023 vastgesteld, en zal tussen 2023-2030 worden geïmplementeerd.

Trends en ontwikkelingen

Uitvoeringsplan

Afgelopen jaren is er al volop gewerkt aan diverse bouwstenen denk hierbij aan het bestuurlijk vaststellen van het strategisch assetmanagement plan, de routekaart voor de informatievoorziening en projecten op het gebied van data op orde. Het komend jaar willen we deze bouwstenen bij elkaar brengen en vertalen naar een uitvoeringsplan de komende jaren waarin we assetmanagement planmatig willen gaan ontwikkelen in de primaire opgaven.

Informatievoorziening assetmanagement

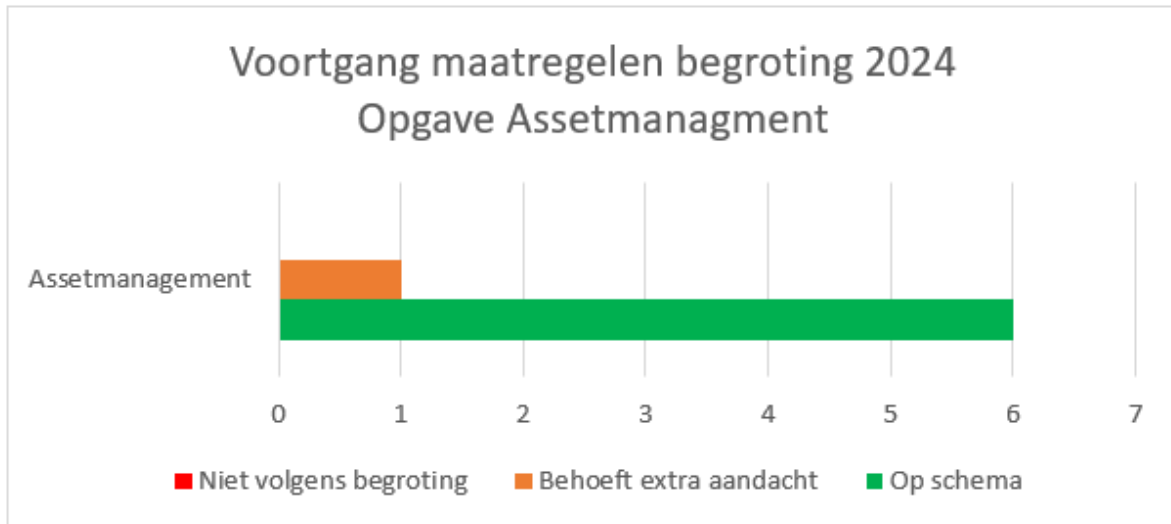
De technische levensduur van het softwarepakket voor de onderhoudsprocessen verloopt per september 2025 en van het geografisch informatiesysteem per februari 2026. Beide trajecten zijn onderdeel van de routekaart informatievoorziening, de vervanging van beide applicaties zullen worden gedaan vanuit de principes van het strategisch assetmanagement plan.

Nieuwe verplichting BBVW

Gezien het belang van het goed onderhouden van kapitaalgoederen (assets) en de steeds grotere aandacht voor assetmanagement bij de waterschappen, is nu ook in het Waterschapsbesluit een paragraaf assetmanagement voorgeschreven in de beleidsbegroting en het jaarverslag vanaf 2025.

Voortgang beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel is de voortgang van de beleidsmaatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Procesverbetering

Wat willen we bereiken?

Verbeteren proces beheer en onderhoud RWZI's

We gaan voor de rwzi's de gegevens van preventief onderhoud uniform verder vastleggen. Dit is een van de randvoorwaarden voor het opstellen van scenario's met verschillende afwegingen tussen kosten, risico's en prestaties.

Wat gaan we daar voor doen?

We hanteren voor alle assets een uniforme werkwijze voor preventief onderhoud

Voortgang maatregel

We zetten ons beleid voort wat voor 2024 betekent dat de gegevens voor preventief onderhoud voor de rwzi's, uniform zijn vastgelegd.

Geen wijzigingen in de planning, we lopen nog op schema. Risico is de werkdruk bij assetcoördinator die voor diverse opdrachten worden ingezet.

Informatiemanagement

Wat willen we bereiken?

Legger & beheerregister

Het leggerproces is aangepast, zodat een bijna continu verwerkingsstroom plaatsvindt. Hierdoor is het mogelijk de legger jaarlijks vast te stellen en is het eenvoudiger om nieuwe assetgroepen in de legger op te nemen. Het vastleggen van het gebied en de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud is essentieel voor het verkrijgen van inzicht in de omvang van ons werk. Zo is het ook het mogelijk om derden aan te spreken op hun verplichtingen.

Wat gaan we daar voor doen?

Natuurvriendelijke oevers

Voortgang maatregel

Inzicht in het areaal aan natuurvriendelijke assets. Natuurvriendelijke assets zijn natuurvriendelijke oevers, vispassages, luwe ondiepe waterzones. Dit zijn voorzieningen die zijn aangelegd om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren.

We nemen de natuurvriendelijke assets op in de legger. Die wordt in 2024 vastgesteld.

Walbeschoeiingen vaarwegen en overige oeverconstructies

Voortgang maatregel

We willen inzicht in de omvang, het type en de staat van onderhoud van alle oeverconstructies langs de boezem waar wij onderhoudsplichtig zijn. Alleen met deze informatie is het mogelijk om deze oeverconstructies op programmatische wijze te onderhouden.

Aan het eind van 2024 willen we alle verticale walbeschoeiingen langs vaarwegen in het beheerregister hebben opgenomen. In 2025 worden de overige oeverconstructies langs de overige wateren van de Friese boezem in het beheerregister opgenomen.

Wat willen we bereiken?

Schouw met artificiële intelligentie

Het slootonderhoud ontwikkelt in een rap tempo. Enerzijds moeten we steeds nadrukkelijker omgaan met periodes van droogte (vasthouden van water) of juist met hevige regenval (afvoeren van water), anderzijds moet bij het schonen van sloten steeds meer rekening gehouden worden met ecologie en biodiversiteit. Toezicht op tijdig en correct onderhoud is daarmee belangrijker dan ooit. Om het toezicht duurzaam en kosteneffectief uit te voeren willen we slimme technieken inzetten die ons daarbij ondersteunen. Met artificiële intelligentie (GeoAI) kunnen we (gedeeltelijk) op basis van lucht- of satellietbeelden toezicht houden.

Wat gaan we daar voor doen?

Artificiële intelligentie inzetten tijdens de schouw

Voortgang maatregel

In het najaar van 2023 is in zeven rayons in het noordoosten van Friesland GeoAI toegepast tijdens de schouw. Slechte weersomstandigheden vertraagden de inwinning van het beeldmateriaal (luchtfoto's) aanzienlijk, ook technische problemen bij de leveranciers zorgde voor extra vertraging. Daarnaast bleek ook veel tijd gemoeid met de verwerking en levering van het materiaal door de leverancier. Hierdoor liep de schouw erg uit en bleek de kwetsbaarheid van GeoAI voor strakke tijdsgebonden processen als de schouw waarbinnen een paar weken gehandeld moet worden. Hierdoor wegen de kosten en inspanningen van de huidige GeoAI werkwijze (hele gebied op alles controleren) niet op tegen de baten. Besloten is om daarom voorlopig niet verder te gaan met deze werkwijze en dit dus niet te implementeren in het huidige operationele proces.

Wel gaan we onderzoeken hoe AI in de toekomst voor ons kunnen laten werken, op basis op van beelden van voldoende kwaliteit.

Bijvoorbeeld door inwinning van beeldmateriaal op andere wijze (satellietfoto's). Hierbij aandacht houden voor de kwaliteit en prijs.

We gaan we aan de slag om te kijken of het operationele schouwproces zoals we die nu volgen op een andere wijze kan worden ingericht.

Bijvoorbeeld van gebiedsgericht werken naar analyses op recidieven en daarbij wel gebruik kunnen maken van a.i.

Levenscyclus kostenmanagement

Wat willen we bereiken?

Kosten ontwikkelscenario's voor sifons

Veel sifons zijn in de jaren '70 en '80 aangelegd en hebben veelal een verwachte gemiddelde levensduur 50 jaar. De kans op falen de komende jaren steeds groter. Bij een deel van de sifons (sifons onder grote waterlopen of grotere diameter) heeft lekkage aanzienlijke gevolgen voor de omgeving en is herstellen moeilijk. Tot voor kort was het areaal qua omvang en staat van onderhoud niet goed in beeld, en waren geen kosten voor onderhoud en vervanging begroot. Sinds 2022 worden stappen gezet om dit te verbeteren.

Wat gaan we daar voor doen?

Pilot scenario analyse sifons

Voortgang maatregel

We doen onderzoek naar het aantal en de locatie van sifons om een representatief beeld te krijgen van de staat van onderhoud en wat de risico's en gevolgschade zijn bij falen.

In 2024 leveren we een programmatische aanpak op voor de inspecties en instandhouding/vervanging van de sifons, waarbij inzicht wordt opgedaan om op termijn keuzes te kunnen maken op basis van de afweging tussen kosten-prestaties-risico's. Hierbij gebruiken we de in 2021 vastgestelde bedrijfsrisicomatrix.

De eerste onderzoeken hebben plaatsgevonden en we zijn in afwachting van de resultaten.

Klimaatneutraal- circulair beheer & onderhoud

Wat willen we bereiken?

Fossielvrij onderhoud

Het klimaatneutraal programma omvat 5 sporen, spoor 2 betreft fossielvrij. Doelstelling van Wetterskip Fryslân is dat we in 2030 fossielvrij zijn bij onderhoud.

Wat gaan we daar voor doen?

Emissievrij materieel in 2030

Voortgang maatregel

In 2024 stellen we een routekaart en investeringsplan op voor de transitie naar emissievrij materieel richting 2030.

In samenwerking met een externe partij en de kerngroep vanuit Onderhoud wordt volop gewerkt aan deze routekaart. De routekaart zal naar verwachting gereed zijn in het najaar van 2024.

Wat willen we bereiken?

Grond-, weg- en waterwerken zijn in 2030 klimaatneutraal en circulair

Het klimaatneutraal programma omvat 5 sporen, spoor 4 betreft infrastructuur

Wat gaan we daar voor doen?

Vertaling assets in routekaart

Voortgang maatregel

We vertalen de opgestelde uitgangspunten van de assets om in 2030 klimaatneutraal- circulair te zijn naar een routekaart met bijbehorende acties. Deze routekaart willen we maken met behulp van de prognosetool die waterschap Noorderzijlvest heeft laten ontwikkelen door Arcadis. Andere waterschappen gaan hier ook mee werken. Door de strategie per assetgroep te vertalen naar concrete maatregelen kunnen we deze prognosetool vullen en geeft het inzicht in de mogelijkheden naar de toekomst.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de netto lasten voor de opgave Assetmanagement opgenomen. Deze netto lasten zijn per beleidsproduct, zoals deze in de landelijke standaard indeling voor waterschappen is voorgeschreven.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Netto lasten				
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-287	-287		-287
Beheersinstrumenten waterkeringen	-743	-743		-743
Beheersinstrumenten watersystemen	-2.162	-2.162		-2.162
Overige baten en lasten		-265		-265
Totaal netto lasten	-3.192	-3.457	-0	-3.457
Mutaties reserves				
Dotaties				-0
Onttrekkingen				-0
Totaal mutaties reserves	-0	-0	-0	-0
Totaal opgave	-3.192	-3.457	-0	-3.457

Toelichting op Wat mag het kosten?

Overige kosten

Binnen de opgave worden overschotten en tekorten verwacht die per saldo tot een geringe afwijking van de actuele begroting leiden. Voor de opgave Strategie en omgeving wordt geen begrotingswijziging voorgesteld.

Routekaart informatievoorziening

Het project voor vervanging van het onderhoudsmanagementsysteem is nog niet zodanig gevorderd dat een keuze is gemaakt in de software-oplossing. De voorbereidingen voor de verdere implementatiewerkzaamheden zijn al wel in gang gezet, maar worden verder uitgevoerd zodra het selectietraject (eind Q4 gepland) is afgerond.

Het nieuwe GIS-kernregister wordt gerealiseerd binnen een samenwerkingsverband tussen 5 waterschappen en een consortium van marktpartijen. De complexiteit van de realisatie en de samenwerkingsafspraken maakt dat de realisatiefase doorloopt tot in volgend jaar. Dat betekent dat de implementatiewerkzaamheden die in 2024 gepland stonden voor het nieuwe GIS-kernregister en de bijbehorende architectuur ook (deels) uitgesteld moeten worden tot volgend jaar. Voorbereidend daarop zijn we wel actief in het ontwikkelen van randvoorwaarden voor de routekaart.

Deze randvoorwaarden bij de opgave bedrijfsvoering worden voor 275k€ gefinancierd uit het programmabudget van de opgave assetmanagement (budgetneutraal via begrotingswijziging).

De vertraging in beide projecten brengt in 2024 een verwachte onderschrijding van circa € 0,7 miljoen met zich mee. Hiervoor wordt bij de jaarrekening een voorstel gedaan tot het vormen van een bestemmingsreserve op basis van het plan van aanpak voor 2025 en verder.

Opgave Waterveiligheid

Portefeuillehouder(s):	Frank Jorna
Organisatie:	Opgave Waterveiligheid

Beleidsvelden

- onderhoud waterkeringen
- inrichting en onderhoud vaarwegen en havens
- monitoring & beoordeling
- planvorming & versterking

Waar zijn we van

Zorgen dat dijken, duinen en sluizen langs de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer ons nu én in de toekomst beschermen tegen overstromingen. Dat is door de recente klimaatscenario's meer dan relevant. Daarnaast beschermen we ook gebieden, steden en polders beter tegen wateroverlast door keringen in onze boezem op orde te brengen en te houden. Ook hier zijn klimaateffecten als perioden van droogte en extreme neerslag relevant.

We beheren, inspecteren en onderhouden onze keringen in een jaarlijks terugkerende cyclus. Dat is onderdeel van de wettelijke zorgplicht. Daar waar onze dijken en keringen structureel niet voldoen aan de veiligheidseisen, versterken we deze.

Onze zeedijken – onze primaire keringen – maken onderdeel uit van het landelijke systeem en hebben een horizon van 2050. De oevers, kaden en regionale keringen in onze boezem moeten - als onderdeel van provinciale afspraken - voor 2027 op orde zijn.

We kijken hierbij altijd integraal naar onze dijken en keringen. Dat betreft landschap, flora en fauna, de economische belangen van onder meer landbouw en de leefbaarheid. Onze dijken en duinen hebben ook een publieke gebruiksfunctie. Dat betekent dat we naast het bewaken van de technische waterkerende functie, soms ook moeten meedenken met maatschappelijke initiatieven.

Trends en ontwikkelingen

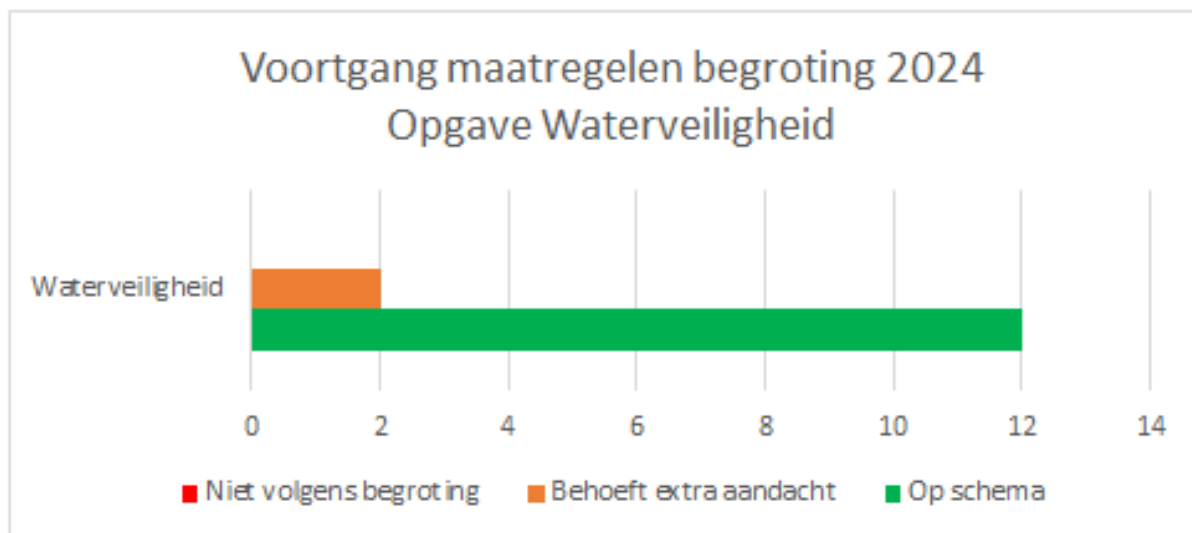
In het nieuwe regeerakkoord is opgenomen dat het HWBP een herijking vraagt. Om Nederland te beschermen tegen overstromingen is flink meer geld nodig. De strategie van de Unie van Waterschappen is om het eigen aandeel in het HWBP zeker te stellen, om zo het Rijk te bewegen ook haar aandeel van 50% te blijven leveren.

De ambtelijke organisatie heeft samen met het AB een agenda voor de dijkversterkingen opgesteld. Zo wordt het het bestuur goed betrokken bij het ontwerpproces (AB van 8 juli). Daar zijn de vruchten de afgelopen periode al van geplukt door bijvoorbeeld de soepele besluitvorming ten aanzien van het realisatiekrediet voor Koehool - Zwarte Haan. De intensievere samenwerking (mee weten en soms meebeslissen) helpt om het ingewikkelde proces en de belangrijke projectresultaten goed te doen.

En tot slot wordt ons risicoprofiel voor de waterveiligheid kleiner. Door de genomen maatregelen raken we beter in control. Doordat we blijvend willen verbeteren voeren we een review uit naar de kwaliteit van onze manier van werken. Dit hebben we ook afgesproken bij de Herziening van de Projectbegroting voor de dijkversterking van Koehool - Lauwersmeer (AB 8 juli 2024).

Voortgang beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel is de voortgang van de beleidsmaatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Wat willen we bereiken?

Beheer en onderhoud: Zorgplicht op orde

We hebben de wettelijke plicht om goed voor onze keringen te zorgen. Dat moeten we systematisch en navolgbaar doen. Dat willen we zelf, en worden hierop getoetst door de Inspectie Leefomgeving en Transport van het Rijk voor de primaire keringen en door de provincies Fryslân en Groningen voor de regionale keringen. Het stormseizoen is de periode waarin hoogwater kan voorkomen en is vastgesteld tussen 1 oktober en 1 april. Het is van belang dat we klaar zijn voor hoog water.

Overdracht van eigendom en areaal

Binnen Nederland wordt gezocht naar een optimale verdeling van watertaken. Zo is in het bestuursakkoord Water uit 2011 afgesproken dat primaire keringen in beheer komen bij die partij die het achterliggende gebied beschermt. Voor ons waterschap gaat het om de overdracht van de kering (dijk en duin) op Vlieland, de zandige kering Terschelling en de duinwaterkering Ameland van Rijkswaterstaat aan ons.

In Fryslân zijn afspraken gemaakt over het beheer van oevers in vaarwegen (nautisch perspectief). Vanuit het lopende proces toedeling oevers vaarwegen dat eind 2023 wordt afgerond, worden wij expliciet beheerder van een areaal oeverconstructies langs vaarwegen en kanalen met een vaarwegfunctie.

Wat gaan we daar voor doen?

Rapportage zorgplicht

Voortgang maatregel

De nieuwe manier van werken, zoals ontwikkeld door de Unie van Waterschappen, wordt volop gebruikt. Daarmee staat er een planmatig en navolgbaar systeem. De organisatie gebruikt dit nieuwe systeem ook bewust.

Er is een dashboard ontwikkeld waarin een checklist van 12 punten staat die nodig zijn om de primaire keringen aantoonbaar veilig te houden. . Uit het dashboard volgen de ontwikkelpunten voor de zorgplicht. Dit dashboard is al grotendeels gevuld en bieden we bij het Jaarverslag over 2024 aan. Zo geven we goed invulling aan het doel 'zorgplicht centraal'.

Memo 'Klaar voor stormseizoen'

Voortgang maatregel

De onderhoudswerkzaamheden voor de primaire en secundaire waterkeringen worden volgens planning en budget uitgevoerd. De verwachting is dat de dijken met een gezonde grasmat de winter in gaan. Alle kritieke werkzaamheden kunnen voor het stormseizoen worden uitgevoerd.

Bestrijdingsplannen voor eventuele calamiteiten worden tijdig gecontroleerd en up-to-date gemaakt. In september wordt geoefend met de waterschap actieteams en de dijkwacht ploegen op zowel de vaste wal als op de eilanden. Voor september staan ook de proefsluitingen van de kunstwerken in de primaire keringen gepland.

Uitwerking overdracht zandige keringen **Voortgang maatregel**

We liggen op koers om in 2025 een voorstel voor overname van de zandige keringen voor te leggen. Het algemeen bestuur is op 23 mei 2024 memo geïnformeerd over de voortgang. Samen met Rijkswaterstaat inventariseren we het precieze areaal en bepalen we onder meer de kosten van onderhoud.

Toedeling oevers vaarwegen langs regionale waterkeringen **Voortgang maatregel**

Conform de aanpak wordt de staat van onderhoud langs oevers die we in beheer hebben gekregen wordt in kaart gebracht. Zodra deze bekend is wordt dit vertaald in de Legger en in een Onderhoudsplan.

Wat willen we bereiken?

Beoordeling waterveiligheid van onze dijken en keringen uitgevoerd

De aanpak en planning voor de actualisatie van de beoordeling van de Friese dijktrajecten (primaire waterkeringen) stellen we in 2024 op, op basis van de resultaten van de beoordeling en het nieuwe instrumentarium. Voor de aanpak is duidelijkheid nodig over de spelregels (beoordelingsinstrumentarium) die door het Rijk moeten worden afgegeven.

We richten ons de eerste jaren op de primaire waterkeringen die in de afgelopen ronde een voorlopig oordeel hebben gekregen. Inmiddels zijn we begonnen met de beoordeling van de IJsselmeerkering tussen Stavoren en Kornwerderzand.

Wat gaan we daar voor doen?

Vervolgronde beoordeling primaire keringen **Voortgang maatregel**

We verwachten dat de volgende ronde beoordelingen vertraagd. We zijn al wel gestart met het beoordelen van die keringen die in de vorige ronde een voorlopig oordeel hebben gekregen. Dit zijn de IJsselmeerkeringen en Terschelling.

De uitrol van het nieuwe beoordelingsinstrumentarium door het Rijk is vertraagd en daardoor ontbreekt de mogelijkheid om alle doorrekeningen te doen.

De beoordeling heeft daarnaast ook vertraging opgelopen doordat we een belangrijk deel van onze beschikbare capaciteit hebben besteed aan het vergunnen van de berging van het vliegtuigwrak bij Ternaard.

Rapportage beoordelingen regionale keringen Voortgang maatregel

De beoordeling van de hoogte is met u gedeeld en voor de beoordeling van de stabiliteit van de regionale keringen en de resultaten worden eind van het jaar verwacht. De uitkomsten worden dan ambtelijk besproken met het bevoegd gezag en begin 2025 formeel gerapporteerd aan het bestuur.

Daarmee is het oordeel over de regionale keringen afgerond.

Wat willen we bereiken?

Versterken primaire keringen via het Hoogwaterbeschermingsprogramma

In 2050 moeten alle primaire waterkeringen in heel Nederland voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen. Om dit te bereiken werken alle waterschappen en Rijkswaterstaat samen in het landelijke 'Hoogwaterbeschermingsprogramma' (HWBP). In heel Nederland gaat het om 1.500 kilometer aan dijken en 500 sluizen en gemalen. Voor ons waterschap gaat het om 181,3 kilometer dijk.

Programma dijkversterking Wetterskip Fryslân

In lijn met onze eigen ambities en die van het HWBP organiseren wij onze dijkversterkingen programmatisch, integraal en gebiedsgericht. In nauwe samenwerking met onze gebiedspartners en zoveel mogelijk optredend als één overheid, werken we aan het verenigen van meerdere opgaven zoals de PAGW en het FPLG. En we werken mee aan innovaties die ons helpen zaken slimmer en doelmatiger uit te kunnen voeren. We werken gedegen en gedragen ontwerpen uit, waarbij opgaven en initiatieven in het gebied waar mogelijk worden meegenomen.

We maken ons hierbij hard voor:

- een beheerste en zakelijke aanpak om zo risico's te verkleinen
- het versterken van de samenwerking met onze partners en het samen optrekken om meerdere maatschappelijke opgaven te realiseren
- het aanboren van aanvullende, externe financieringsbronnen
- relevante innovaties, creatieve en ook duurzame en circulaire oplossingen

Innoveren

Voor de lange termijn (honderd jaar vooruit) is het belangrijk dat we ons voorbereiden op het verder stijgen van de zeespiegel. De ruimtelijke impact hiervan op onze kust en onze ruimtelijke landschap moeten we onderzoeken. In technische zin zijn er ook innovaties die we mogelijk kunnen gebruiken om slimmer en doelmatiger te werken.

Wat gaan we daar voor doen?

Werkwijze besluitmomenten bestuur voor dijkversterkingen Voortgang maatregel

De AB-agenda Dijkversterkingen is op 28 mei jl. vastgesteld door het AB, waarmee deze maatregel uit het coalitieakkoord is afgerond. De AB-agenda Dijkversterkingen vormt voor de komende jaren de 'kalender' voor de besluitvorming rond de dijkversterkingen en wordt geactualiseerd wanneer nodig.

Circulair grondgebruik: een praktische uitwerking voor toepassing gebiedseigen grond Voortgang maatregel

Voor de dijkversterkingen zijn grote hoeveelheden klei nodig. Onze grondcoördinatoren zijn scherp op ontwikkelingen en kansen in de omgeving op gebied van grond en klei, om zo te komen tot een praktische uitwerking van gebiedseigen grond. Het beschikbare afwegingskader helpt hier bij. De grondposities van onze gebiedspartners en de kansen die dit biedt zijn geïnventariseerd.

Er is een voorstel richting bestuur in de maak, om voorafgaand aan de Realisatiefase, onderhandelingsruimte en financiële middelen te organiseren ten behoeve van de aankoop van grond (zowel m²'s, als m³'s) en eventuele andere conditionerende werkzaamheden.

Planuitwerking Koehool - Zwarte Haan Voortgang maatregel

Het project Koehool-Zwarte Haan is gestart met de uitvoering van de versterkingswerkzaamheden. Voor het stormseizoen wordt de steenbekleding voorzien van een nieuwe innovatieve bekleding.

In het stormseizoen vindt monitoring plaats, om te beoordelen of aanvullende versterkingsmaatregelen nodig zijn. Eventuele aanvullende maatregelen zijn gepland in de van 2025 zodat de dijk tijdens de start van het stormseizoen over een lengte van 10 km dijkveilig is.

Planuitwerking Zwarte Haan - Wierum Voortgang maatregel

In de planuitwerking voor project Groen (Zwarte Haan-Wierum), wordt tot en met eind 2026 gewerkt aan het integrale ontwerp voor de brede, groene dijk op twee delen van de dijk tussen Zwarte Haan en Wierum en ter hoogte van Peazumerlannen.

Samen met de 1Dyk-partners wordt gewerkt aan een gedragen ruimtelijk plan, waarin de opgaven, initiatieven en kansen vanuit het gebied zoveel mogelijk zijn verwerkt. Dit zogenaamde Integrale Inrichtingsplan wordt begin 2025 voorgelegd.

Het project zal voor een deel beslag leggen op Natura 2000 gebied. Uit juridisch onderzoek is gebleken dat een vergunning Natuurbeschermingswet onder een aantal voorwaarden mogelijk is. Dit blijft echter risicovol. Een consistent, zorgvuldig en integraal plan draagt bij aan het verkleinen van deze onzekerheid.

Planuitwerking Wierum-Paesens-Moddergat Voortgang maatregel

Het project ligt op koers. Tot en met begin 2026 wordt voor het dijktraject tussen Wierum en Paesens-Moddergat gewerkt aan het uitwerken en detailleren van het ontwerp. Het ruimtebeslag van het ontwerp zal gaan variëren en wordt geoptimaliseerd.

Verkenning dijk- en duinversterking Schiermonnikoog Voortgang maatregel

Het project ligt op koers. Begin 2025 wordt een voorkeursbeslissing voor de dijk- en duinversterking op Schiermonnikoog voorgelegd. Dit wordt vergezeld met een voorstel voor de Planuitwerkingsfase. Hierin staat onder meer in de bijbehorende krediet- en subsidieaanvraag richting het HWBP alsook wanneer de aannemer gecontracteerd wordt voor de uitvoering.

Wat willen we bereiken?

Herstelprogramma regionale keringen

Met het herstelprogramma regionale waterkeringen zorgen we dat deze voldoen aan de door de provincie gestelde norm. We hebben met de provincies Groningen en Fryslân afgesproken om tot 2027 in totaal 1.300 kilometer aan regionale keringen te verbeteren. Het huidige herstelprogramma is gebaseerd op beoordelingsrondes van hoogte en stabiliteit (2014 & 2016). Op verschillende locaties zijn verbeteringen nodig. In totaal gaat het nog om circa 128 kilometer per 1 januari 2024. Bij de uitvoering van deze projecten bieden we waar mogelijk ruimte voor andere maatschappelijke voorzieningen (zoals natuur en recreatie).

Wat gaan we daar voor doen?

We verbeteren 35 kilometer aan regionale keringen

Voortgang maatregel

Het uitvoering de projecten uit het herstelprogramma liggen op koers. De afwijking die we melden is tweeledig.

De kosten van de oorspronkelijk scope van het herstelprogramma Oevers & Kaden worden fors lager ingeschat. Tegelijk blijkt uit de nieuwste hoogtebeoordeling (2022) dat 180 km van de regionale waterkeringen ook hoogtetekorten kent. Dat komt omdat keringen in bepaalde gebieden blijven zakken. Deze beide ontwikkelingen zijn een afwijking van onze oorspronkelijke plannen waarover we het AB willen informeren.

Deze 'nieuwe' kilometers nemen we mee in het lopende herstelprogramma voor zover we in die gebieden nog aan het werk zijn of gaan. Zo is er kans om kostenneutraal meer werk uit te voeren. We maken werk-met-werk en we beperken de overlast in de omgeving. Deze 'nieuwe' kilometers reduceren de opgave na 2027.

Anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en innovaties

Voortgang maatregel

[plaatsen als paragraaf onder de kop Dijkversterkingen]

We doen mee met een aantal relevante pilots en innovatietrajecten:

- Living Dikes (kweldervegatie)
- Klimaatneutraal en circulair waterbouwasfalt (DVP Koehool Zwarte Haan)
- Adaptieve aanpak Schiermonnikoog (WABOS)
- Future Dikes
- Monitoring asfalt
- Betrokken bij het Innovatieatelier Noord Nederland;

Daarnaast passen we in de lopende dijkversterkingsprojecten nieuwe kennis en innovaties toe die landelijk ontwikkeld zijn.

En we doen mee met een aantal ontwikkelingen voor de lange termijn:

- het onderzoek naar toekomstige waterkerende landschappen (Wageningen Universiteit); met een link naar het landelijke kennisprogramma zeespiegelstijging.
- actief betrokken bij het Deltaprogramma zodat we tijdig de deltastrategieën aanpassen aan deze kennis.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de netto lasten voor de opgave Waterveiligheid opgenomen. Deze netto lasten zijn per beleidsproduct, zoals deze in de landelijke standaard indeling voor waterschappen is voorgeschreven.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Netto lasten				
Aanleg en onderhoud waterkeringen	-28.363	-28.363		-28.363
Beheersinstrumenten waterkeringen	-2.649	-2.649		-2.649
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	-87	-87		-87
Eigen plannen	-316	-316		-316
Totaal netto lasten	-31.415	-31.415	-0	-31.415
Mutaties reserves				
Dotaties				-0
Onttrekkingen				-0
Totaal mutaties reserves	-0	-0	-0	-0
Totaal opgave	-31.415	-31.415	-0	-31.415

Toelichting op Wat mag het kosten?

Voor de opgave Waterveiligheid wordt geen begrotingswijziging voorgesteld.

Investerings

In de onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting per project weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindewerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Primaire keringen	53.948	15.149	53.926	14.803	-/-22	-/-346
Regionale keringen	33.735	28.247	31.076	26.695	-/-2.659	-/-1.552

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindewerkschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
HWBP Solidariteitsbijdrage	5.700	5.700	6.100	6.100	-/ 400	-/400
HWBP Dijk en Duinversterking Schiermonnikoog (verkenningfase)	6.780	1.330	6.180	730	600	600
RK Leeuwarden oost	3.741	3.741	3.541	3.541	200	200
opgave WS: RK Retentiepolders Fryslan 1	1.705	1.136	1.470	936	235	200
opgave WS: RK KRW Boezemkanalen	2.610	310	1.981	355	-/629	-/45
RK 2e fase Gebiedsontwikkeling Centrale As	1.174	1.095	1.474	1.395	-/300	-/300
RK Wielzicht	1.035	665	836	540	199	125
RK Natuurvriendelijk oevers Boezemmeren 2	2.650	910	2.484	820	166	90

Toelichting op onder- of overschrijding

HWBP Solidariteitsbijdrage 2024(overschrijding van € 400.000)

Recent hebben we een actualisatie van de solidariteitsbijdrage 2024 ontvangen, welke is gebaseerd op de vastgestelde programmering 2024-2026. Voor 2024 valt deze € 400.000 hoger uit dan geraamd.

HWBP Dijk en Duinversterking Schiermonnikoog (onderschrijding van € 600.000)

Bij het project verkenningfase Dijk- en Duinversterking Schiermonnikoog is sprake van een onderschrijding van € 600.000 als gevolg van minder werkzaamheden dan ingeschat bij het opstellen van het Plan van Aanpak. Bij de vaststelling van de VR2 zal conform de werkwijze bij HWBP projecten voorgesteld worden om dit bedrag toe te voegen aan de Bestemmingsreserve HWBP.

RK Leeuwarden Oost (onderschrijding van € 200.000)

Door het werken met een raamovereenkomst voor meerdere deelprojecten met de aannemer, is er sprake van een kostenvoordeel.

Retentiepolders Fryslan 1 (onderschrijding van € 200.000)

De aanbesteding viel positief uit en de risicoreservering niet nodig geweest.

KRW boezemkanalen (overschrijding van € 45.000)

De palenrij bij Juffersgat is niet volgens de vergunningsvoorwaarden geplaatst, waarbij de kadastrale lijn met de Provincie is overschreden. Er is overleg of de palenrij kan blijven staan of er een aanpassing nodig is.

2e fase Gebiedsontwikkeling Centrale As (overschrijding van € 300.000)

Dit is een project in samenwerking met de provincie. De raming van het definitief ontwerp valt hoger uit dan eerder geraamd en er is meer meerwerk dan in de voorbereiding is ingeschat.

Wielzicht (onderschrijding van € 125.000)

Door hergebruik van grond en lagere transport kosten als gevolg van het programma Grip op grond is er sprake van een kostenbesparing.

Natuur vriendelijke oevers Boezemmeren 2 (onderschrijding van € 90.000)

Op basis van de vigerende scope blijft er krediet ruimte over omdat de realisatie voordeliger is dan geraamd.

Verstrekkingen

bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijke begroting		Prognose 2024		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
Primaire keringen	34.015	8.815	18.065	9.650	15.950	-/-835
Regionale keringen	9.249	9.249	12.620	11.675	-/-3.371	-/-2.426
Totaal	43.264	18.064	30.685	21.325	12.579	-/-3.261

Toelichting op verstrekkingen

Primaire Keringen

Er is sprake van een extra netto verstrekking vanwege de Herziening van de Projectbegroting KLM in het voorjaar van 2024

Regionale Keringen

De te verwachte extra kredietaanvragen betreft aanvragen van projecten die voor 2023 geraamd waren en worden ook gedekt uit de niet besteden kredieten 2023

Krediet reserve HWBP

In de algemeen bestuur vergadering van 21 december 2021 is besloten een kredietreserve HWBP te vormen. Deze wordt gevoed met restantkrediet bedragen die op basis van de eindwerk-inschatting van HWBP-projecten kunnen vrijvallen. Na goedkeuring van het algemeen bestuur kan (een deel) van de kredietreserve HWBP ingezet worden voor een HWBP-investering, zonder dat dit leidt tot een toename van kapitaalslasten in de meerjaren exploitatiebegroting. Het vormen van deze kredietreserve is een beheersmaatregel om het financiële risico voor de WF projecten af te dekken, en past ook binnen de afspraken die landelijk in het HWBP zijn gemaakt. Conform het besluit wordt het algemeen bestuur middels de reguliere voortgangsrapportage over het verloop van de kredietreserve HWBP geïnformeerd.

Project	Datum AB-besluit	Bedrag
Standlijn 1e VGR 2024		116.000
mutatie Herziening Projectbegroting Koehool- Lauwersmeer	24-05-2024	-/- 600.000
mutatie Dijk- en Duinversterking Schiermonnikoog	18-07-2024	400.000
mutatie Dijk- en Duinversterking Schiermonnikoog	VR2 2024	600.000
Saldo kredietreserve		516.000

Opgave Watersysteem

Portefeuillehouder(s):	Gerben de Boer, Cees Pieter van Burgsteden, Monique Plantinga, Remco van Maurik
Organisatie:	Opgave Watersystemen

Beleidsvelden

- Inrichting en onderhoud watersystemen
- Planvorming

Waar zijn we van

Het watersysteem zorgt voor een juiste kwalitatieve en kwantitatieve verdeling van water. Het areaal bestaat 15.000 ha boezem, en circa 1.100 geautomatiseerde kunstwerken, 5.750 stuwen en 5.150 inlaten in de deelsystemen die we dagelijks inzetten. De 5.900 kilometer hoofdwatertangen en bijna 118.000 km schouwwateren zorgen voor een fijnmazig watersysteem waarin we landbouw, natuur en de mienskip in Fryslân bedienen.

Goed waterbeheer van de boezem (watersysteem dat een aaneengesloten stelsel van meren en kanalen omvat) staat in directe relatie met de zogenaamde deelsystemen van ons watersysteem. De deelsystemen onderscheiden zich in zandgebieden, veengebieden en kleigebieden met allemaal hun specifieke eigenschappen, geschiedenis en opgaven voor het waterbeheer.

Om watertekort op te vangen en wateroverlast te voorkomen maken we gebruik van de werking van de Friese boezem. Via de boezem voeren we water vanuit de beken en polders af naar het Lauwersmeer, de Waddenzee en het IJsselmeer. Watertekorten vullen we aan vanuit het IJsselmeer en we verdelen dit in ons beheergebied door het handhaven van een goed oppervlaktewaterpeil in de 8.000 peilvakken.

Naast het reguleren van water, beschermen en verbeteren we ook het oppervlaktewater. Ongeveer de helft van het oppervlakte aan water in ons gebied is aangewezen als KRW-waterlichaam. Hiervoor gelden specifieke doelen voor de waterkwaliteit.

Samen met andere overheden, landbouw, natuur en de mienskip maken we plannen voor inrichten van bergingsgebieden voor water. We laten zien dat we als waterautoriteit sturend willen en kunnen zijn voor de ruimtelijke inrichting van Fryslân. Daarnaast doen we mee in het klimaatprogramma.

Trends en ontwikkelingen

Het Fries Programma Landelijk Gebied is de (verplichte) provinciale onderbouwing van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Het Rijk heeft in januari 2024 een ontwerp-NPLG ter inzage gelegd. Wetterskip Fryslân heeft in samenwerking met alle Nederlandse waterschappen een inspraakreactie ingediend. Medio februari 2024 heeft het Rijk een Handreiking voor opstellen gebiedsprogramma's gepubliceerd met daarin de vereisten waaraan het ontwerp FPLG (op te leveren uiterlijk 30 september 2024) zal worden getoetst. Het aanpassen van ons watersysteem aan klimaatverandering vormt een belangrijke en integrale opgave binnen het FPLG. Daarin helpt de implementatie van de BOVi om stap voor stap toe te werken naar een klimaatbestendig watersysteem. Ook in praktische zin wordt deze implementatie vorm gegeven, ondersteund door ervaringen en bevindingen van de afgelopen hoogwaterperiode.

Binnen FPLG wordt ook gewerkt aan het ontwerpen van een Gebiedsgerichte Aanpak (GGA). Daarbij wordt uitgegaan van dezelfde structuur als die de BOVi omschrijft, namelijk deelgebied Zand, Klei, Veen, Waddeneilanden. Naast oog voor het landelijk gebied werken we ook verder aan kaders en richting voor Bebouwd Gebied. Ook hiervoor heeft de BOVi een aanzet gegeven op hoofdlijn, Maatregelen die we dus nader uit moeten gaan werken.

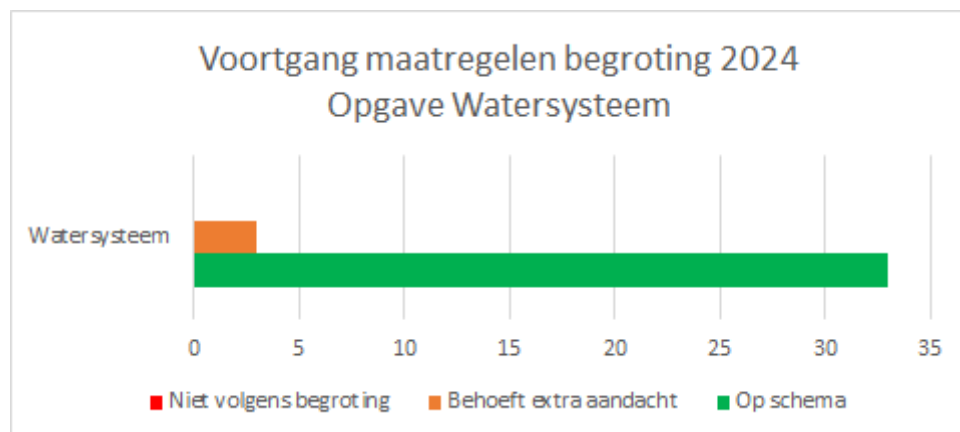
Het uitvoeringsplan 2024 van Veenweide is ambitieus. De kans bestaat dat er een vertraging gaat ontstaan in de voortgang van het programma voor 2024. Gesprekken over betekenis en gevolgen hiervan zijn gaande.

De deadline voor het halen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) komt snel dichterbij (2027). De voorbereiding van evaluatie van de doelen van het KRW staat in de steigers. De waterkwaliteit vraagt steeds meer aandacht. Door onder meer verbeterende meetmethoden wordt de chemische verontreiniging van het water door stoffen en medicijnresten, hormonen en bestrijdingsmiddelen steeds duidelijker. Het gevaar van deze stoffen heeft voor ons gevolgen op gebied van regelgeving, zuiveringstechnieken en monitoring. Samenwerking met andere sectoren, bedrijven en burgers is hierbij een must. Ook kan goed toezicht problemen met grondeigenaren voorkomen en voortijdig oplossen. Voor de voortgangsrapportage leidt dit nog niet tot financiële consequenties, maar in de Perspectiefnota is hier een onvermijdelijke ruimtevrager voor opgevoerd.

Begin maart werd een hoge concentratie PFAS vastgesteld in het oppervlaktewater van de Jelsumer Feart. De impact hiervan is onderhanden in nauwe samenwerking met GGD, Gemeente Leeuwarden, de vliegbasis Leeuwarden en de Rijksvastgoeddienst als beheerder van de vliegbasis.

Voortgang beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel is de voortgang van de beleidsmaatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Reguleren van watertekort en wateroverlast

Wat willen we bereiken?

Overdracht stedelijk water

Deze term zullen we omdopen tot Bebouwd Gebied. Daarbij sluiten we zoveel als mogelijk aan bij de strategische en beleidsuitgangspunten van het Landelijk Gebied.

Wat gaan we daar voor doen?

Wegwerken achterstallig onderhoud.

Voortgang maatregel

Het wegwerken van het achterstallig onderhoud wordt overeenkomstig de overeenkomsten, in overleg met WF, uitgevoerd door de gemeenten. Het wegwerken van het achterstallig baggeren lijkt goed op de rit. Er wordt de komende 2 jaar nog veel werk verzet. Het oplossen van het achterstallig onderhoud aan beschoeiingen en gemalen is opgestart.

Nieuwe regeling voor wateren buiten de hoofd- en secundaire wateren **Voortgang maatregel**

Op grond van de Overeenkomst Stedelijk Water uit 2016 verstrekken wij een financiële bijdrage aan gemeenten voor het onderhoud aan hoofd- en secundaire watergangen en open water en vijvers. In 2023 is samen met gemeenten een verduidelijking gegeven op de bestaande regeling. In maart 2023 zijn de bij deze regeling behorende middelen door het AB vastgesteld en verwerkt in de jaarlijkse bijdrage van WF aan de gemeenten

Stedelijk water data op orde **Voortgang maatregel**

De data over stedelijk water moeten onderdeel gaan uitmaken van onze legger. Dat is op dit moment nog niet het geval. Bij stedelijk water gaat het om alle waterstaatswerken in stedelijk gebied. Met de gemeenten maken we afspraken over het overnemen van het onderhoud van de wateren en de kunstwerken in het bebouwd gebied. Deze afspraken over het onderhoud, de onderhoudsplicht, de normering en de dimensionering van de waterhuishoudkundige objecten nemen we op in de legger. Voor het onderhoud dat gemeenten zelf uitvoeren, krijgen ze een financiële vergoeding. De informatie die is nodig is voor het onderhoud van het stedelijk water, nemen we in het beheerregister op.

Momenteel worden beleidsregels voor het opstellen van de legger in stedelijk gebied opgesteld. In 2024/2025 zullen zij worden vastgesteld door het AB. Aansluitend wordt daarna overeenkomstig de uitgangspunten van deze beleidsregels de legger gewijzigd. Dit zal in nauwe samenwerking met de gemeenten plaatsvinden.

Beheer en onderhoudsplannen **Voortgang maatregel**

Het opstellen van de BOP's (beheer-en onderhoudsplannen) kan starten wanneer de beleidsregels zijn vastgesteld. Daarna wordt de overdracht van de assets naar het waterschap uitgewerkt en worden de beheer- en onderhoudsafspraken vastgelegd in de Legger en/of de nog op te stellen BOP's.

Wat willen we bereiken?

Boezemplan

In 2024 beginnen we met het opstellen van een nieuw boezemplan. Daarin beoordelen we nut en noodzaak van één of meer extra zeegemalen.

Wat gaan we daar voor doen?

Onderzoeken of er extra maalcapaciteit nodig is langs de Waddenzeekust **Voortgang maatregel**

Doordat het onderzoek naar extra maalcapaciteit meer verbonden is aan de bredere scope van het het boezemplan komt het resultaat van het onderzoek naar extra maalcapaciteit in 2025 beschikbaar.

Wat willen we bereiken?

Duurzaam zoetwaterbeheer

We houden water op de hoge zandgronden zoveel mogelijk vast en stimuleren initiatieven daartoe. Dat betekent dat we zorgen dat op de hoge delen meer regenwater naar het grondwater kan zakken en dat in de lage delen, zoals de beekdalen, water vertraagd wordt afgevoerd. Hierbij houden we rekening met de gestelde eisen aan de waterkwaliteit.

Wat gaan we daar voor doen?

Afronden onderzoeksproject waterconservering hoge zandgronden.

Voortgang maatregel

Het onderzoeksproject waterconservering hoge zandgronden is afgerond. We gebruiken de uitkomsten voor de subsidieregeling waterconservering en als input voor de verdere uitwerking van Fryslan klimaatbestendig 2050+ en het Fries programma Landelijk gebied .

Uitvoeren pilots met hogere peilen.

Voortgang maatregel

We voeren pilots uit met hogere peilen in het voorjaar, samen met grondeigenaren en rayonbeheerders. Met betrekking tot de GLB-pilots zijn de vergunningstrajecten gestart en gaat de uitvoering dit najaar/winter starten zodat we gereed zijn voor 1 april 2025

Wat willen we bereiken?

Vergroten boezemberging

We vergroten voor 2035 de bergingscapaciteit van de boezem. Daarvoor realiseren we bergingsgebieden en breiden het oppervlakte voor de Friese boezem uit. Hierbij werken we samen met provincie, natuurbeheer en andere partijen om te bepalen welke gebieden we daarvoor gaan inrichten. De hectares hangen nauw samen met de actualisatie van het boezemplan.

Wat gaan we daar voor doen?

Inrichten bergingsgebied Bouwepet

Voortgang maatregel

Met de realisatie van het project in het gebied Bouwepet, ten zuiden van Gytsjerk, realiseren we ca. 85 hectare rententiegebied. De oplevering is in de zomer van 2024. Daarmee halen we de begroting (50 ha in 2024) ruimschoots.

Opleveren project Wielsicht

Voortgang maatregel

Met de afronding en oplevering van het project Wielsicht realiseren we 28,5 hectare boezemberging. Voor het einde van 2024 moet de afrekening van de subsidie gedaan worden.

Verkennen potentiële bergingsgebieden

Voortgang maatregel

De realisatie van waterberging staat onder druk en loopt vertraging op. Op bestuurlijk niveau wordt hier verder over gesproken. Het project bij Himpensermar zit in de voorbereiding en levert bij uitvoering ca. 80 hectare waterberging op.

Wat willen we bereiken?

Actualisatie en realisatie wateroverlastbeleid deelsystemen

In 2023 is de toetsing aan normering regionale wateroverlast afgerond. Dit geeft inzicht in de (klimaat)robuustheid van de deelsystemen. Dit inzicht gebruiken we om wateroverlastbeleid te actualiseren. Bij deze actualisatie hanteren we de uitgangspunten uit de visie Fryslân Toekomstbestendig 2050+. De vaststelling van dit beleid wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Wat gaan we daar voor doen?

Actualiseren wateroverlastbeleid deelsystemen.

Voortgang maatregel

De resultaten van de toetsing worden in 2024 aan het bestuur voorgelegd. Het beleid wordt in 2024 met het bestuur besproken en zal daarna de inspraak ingaan. Afronding is voorzien in het eerste kwartaal van 2025. Deze planning wijkt af van de planning die in de begroting 2024 is opgenomen.

Realiseren waterberging in combinatie met andere opgaven.

Voortgang maatregel

In lopende en de komende projecten realiseren we de bestaande opgave waterberging zoveel mogelijk in combinatie met andere opgaven en in overleg met de streek.

Wat willen we bereiken?

Peilbesluiten

We leggen voor een deel van het beheergebied peilbesluiten vast. De vrij afstromende gebieden zonder wateraanvoer maken daar geen deel meer van uit. Het gaat om verschillende typen peilbesluiten:

- revisiepeilbesluiten naar aanleiding van de vastgestelde watergebiedsplannen. Het gaat dan om vastlegging van de werkelijke veldpeilen, een "foto" van de actuele peilsituatie.
- partiële peilbesluiten naar aanleiding van peilaanvragen door inwoners, n.a.v. gebiedsprocessen of ambtelijke peilwijzigingen op initiatief van het waterschap zelf.

In 2024 werken we de achterstand die bij de revisiepeilbesluiten is opgelopen grotendeels weg. Een extern bureau zal drie revisiepeilbesluiten opstellen voor de gebieden Noardlik Westergoa, Súdwesthoeke en de Greidhoeke.

Wat gaan we daar voor doen?

Actualiseren nota peilbeheer

Voortgang maatregel

Er is geen nieuw beleid vastgesteld dat moet worden verwerkt in de Nota Peilbeleid. Er is daarom geen acties nodig geweest op dit punt.

Opstellen revisiepeilbesluiten

Voortgang maatregel

We stellen 7 revisiepeilbesluiten op: Greidhoeke, Noardlik Westergoa, Koningsdiep West (deelgebied groen), Linde, Âlde Feanen en Tusken Ie en Swemmer en Twijzel. Daarnaast behandelen we circa 15 partiële wijzigingen, afhankelijk van het aantal ingediende vragen.

Het ontwerp revisiepeilbesluit Twijzel heeft ter inzage gelegen. Hier is een zienswijze op binnengekomen welke momenteel wordt behandeld. Na afhandeling van de zienswijze wordt het, eventueel aangepaste, peilbesluit voor vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur. De revisiepeilbesluiten Greidhoeke, Sudwesthoeke, Fryske Marren, Noardlik Westergoa worden op dit moment opgesteld. Wanneer deze zijn afgerond en het bestuurlijke proces ingaan worden de revisiepeilbesluit Tusken Ie en Swemmer en Linde opgesteld.

Er zijn tot nu toe in 2024 vijf partiële herzieningen behandeld door het dagelijks bestuur, voor één daarvan loopt de inzagetermijn nog de andere vier zijn onherroepelijk. Er worden momenteel zeven partiële herzieningen voorbereid.

Wat willen we bereiken?

Goed functionerende en gezonde waterinfrastructuur.

Met baggeren zorgen we voor een goed functionerende en gezonde waterinfrastructuur. We voeren baggerwerken uit in de hoofdwateren/(boezem)vaarten (waaronder E- en F-vaarwegen). Daarbij toetsen we ook de kwaliteit van het baggerslib om te beoordelen of we slib moeten afvoeren naar depots voor verontreinigde bagger.

Wat gaan we daar voor doen?

Baggeren hoofdwatergangen en (boezem)vaarten.

Voortgang maatregel

In 2024 voeren we in onderstaande(boezem)vaarten en hoofdwateren baggerwerken uit of bereiden we deze voor.

We baggeren :

Ferwerter/Jislumerfeart
Bakkefeanster/Haulerwyksterfeart
Gietersevaart
Nanneiid (kwaliteit baggeren)
Plusminus 285 kilometer hoofdwateren in landelijk gebied

We starten met het afwerken van weilanddepots of werken weilanddepots af naar aanleiding van baggerwerkzaamheden 2022/2023:

- Klynsmafeart (Echtenerbrug)
- Heksleat/Bantsleat (Bantega)
- Schoterlandse Compagnonsvaart
- Roptafeart
- P. Bouwesleat (Lytse Gaastmar E vaarweg)

We zijn bezig met de onderzoeken/voorbereidingen om de Jelsumervaart te gaan baggeren (PFAS).

Wat willen we bereiken?

Actieve kunstwerken

We werken doorlopend aan het programma actieve kunstwerken. Doel is om het bestaande areaal actieve kunstwerken in een goede staat te krijgen en te houden. Dit doen we volgens een vaste werkwijze. Daarbij houden we rekening met beschikbare budgetten en (personele) capaciteiten. We vervangen en reviseren assets in ons hele beheer gebied maar er is de komende jaren speciale aandacht voor de Greidhoeke.

De Greidhoeke ligt grofweg tussen de steden Leeuwarden, Franeker, Bolsward en Sneek. In het gebied staan 191 gemalen. Dit is 20% van het totale areaal. De gemalen komen voor een groot gedeelte uit de jaren '80 en '90. We hebben gekozen voor een programmatische aanpak waarbij 2030 alle (geautomatiseerde) assets in de Greidhoeke zijn onderzocht en waar nodig gereviseerd of vernieuwd.

In de projectfase passen we de methodiek van duurzaam grond- weg- en waterbouw toe. Zo maken we duurzaamheid tot een integraal onderdeel in het ontwerp. Daarnaast werken we binnen assetmanagement aan standaardisatie waarbij we duurzaamheid, kosten en levensduur tegen elkaar afwegen.

Wat gaan we daar voor doen?

Gemalen reviseren, vervangen en/of amoveren

Voortgang maatregel

We gaan in het ons hele beheersgebied een aantal gemalen reviseren, vervangen en/of slopen op basis van afwegingen die opgesteld zijn in beleid en assetmanagement:

- 9 gemalen vervangen
- 1 gemaal opheffen (koppeling met ander gemaal)
- 3 gemalen reviseren
- 3 stuwen automatiseren
- 1 inlaat automatiseren

opmerking: bovenstaande getallen hebben betrekking op de start van de projectfase. De doorloop van de projecten beslaan meerdere kalenderjaren

Wat willen we bereiken?

Peilbeheer

In ons beheergebied zijn circa 8.000 peilgebieden. Deze peilgebieden zijn vastgesteld en vastgelegd in de peilbesluitenkaart. Bij iedere asset geldt het peil uit het geldende peilbesluit. Aan de hand van de peilschalen en software voor het bedienen van assets wordt gecontroleerd of het juiste peil is ingesteld. Tijdens periodes van droogte kijken we waar nodig en waar mogelijk af van de peilbesluiten. De beheermaatregel (dreigend) watertekort geeft ons de ruimte om de peilen tijdelijk te verhogen. Tijdens periodes van wateroverlast anticiperen we juist door de peilen tijdig te verlagen om extra berging te creëren, en eventueel de berging in te zetten door de peilen te verhogen in de deelsystemen om (te) hoge boezemstanden te voorkomen.

Wat gaan we daar voor doen?

Controle op "goed peilbeheer"

Voortgang maatregel

Via software wordt de rayonbeheerder op de hoogte gehouden van de peilen en wordt er een alarmmelding verstuurd als er een storing of afwijking is.

Daarnaast is de rayonbeheerder veel in het veld, waarbij het controleren van de peilen 1 van zijn hoofdtaken is.

Meldingen over o.a. peilbeheer komen via het KCC (klant contact centrum) bij het Wetterskip binnen. Deze worden direct doorgezet naar de juiste rayonbeheerder. Meldingen handelen we af binnen 5 werkdagen, waarbij meldingen over een te hoog of laag waterpeil met voorrang worden behandeld.

Jaarlijks wordt gekeken waar verschillen zitten tussen het peilbesluitpeil en het beheerpeil. Het actualiseren van peilbesluiten is een doorgaand proces doormiddel van het uitvoeren van revisie peilbesluiten. Hierbij wordt een gebied onder de loep genomen en alle afwijkingen in beeld gebracht en stuk voor stuk beoordeeld wat hier het juiste peil moet zijn.

Beschermen en verbeteren van het oppervlaktewater

Wat willen we bereiken?

Waterkwaliteit KRW-waterlichamen

Vanuit de Europese Kader Richtlijn Water (KRW) worden eisen gesteld aan de bescherming en verbetering van de waterkwaliteit. Overheden hebben de verplichting hun bevoegdheden in te zetten om hieraan te voldoen.

In 2021 is voor de periode 2022-2027 een nieuwe KRW-beslisnota vastgesteld. De KRW-beslisnota bevat voor 24 waterlichamen een totaal van 116 maatregelen die uitgevoerd moeten worden. In het uitvoeringsplan is de programmering van de uitvoering van de maatregelen uit de KRW-beslisnota opgenomen. Volgens bestuurlijk besluit voeren we, eventueel samen met de provincie, 82 van de 116 maatregelen uit. De maatregelen bestaan uit aanleg natuurvriendelijke zones, visvriendelijk maken van kunstwerken, ecologisch beheer en onderhoud, waterkwaliteitsbaggeren t/m verkennen van verdergaande zuivering afvalwater, aanpak landbouw via het Deltaplan agrarisch waterbeheer (DAW) en aanpak overstorten i.s.m. gemeenten. Ook worden de vergunningen geactualiseerd.

Wat gaan we daar voor doen?

Realiseren KRW maatregelen

Voortgang maatregel

We lopen op schema met de uitvoering van de KRW-maatregelen volgens programmering. Er zijn tegenvallers (maatregelen waarbij bijvoorbeeld door knelpunten in vergunningverlening of grondverwerving de uitvoering enige vertraging oploopt) en meevallers (maatregelen die door bijvoorbeeld meekoppelkansen of subsidies versneld in uitvoering konden worden gebracht). Maar gemiddeld lopen we op schema om alle nu voorgenomen maatregelen uit te voeren. Eventuele bijstellingen in het maatregelenpakket doen we aan de hand van de tussentijdse evaluatie.

Evalueren KRW

Voortgang maatregel

De werkzaamheden voor de geplande KRW-tussenevaluatie lopen op schema. We verwachten deze conform afspraak in december 2024 aan te bieden aan het algemeen bestuur ter besluitvorming.

Wat willen we bereiken?

Waterkwaliteitsdoelen niet KRW-wateren

Ongeveer de helft van het water in ons beheergebied behoort niet tot de KRW-waterlichamen ('niet KRW-wateren'). Met de provincie hebben we afgesproken om ons bij de bescherming van deze wateren te richten op drie categorieën:

1. wateren in landelijk gebied
2. wateren in natuurgebied
3. wateren in bebouwd gebied

Elk van deze categorieën heeft een eigen aanpak. Daarmee gaan we de komende jaren samen met de provincie aan de slag.

In 2024 wordt de methodiek voor het beschermen en verbeteren van wateren in de bebouwde omgeving, gemeente voor gemeente, gezamenlijk verder toegepast. We koppelen het bepalen van doelen aan het opstellen van zogenoemde beheer- en onderhoudsplannen binnen het programma stedelijk water. Hierin leggen we ook de afspraken over waterkwantiteitsbeheer vast. Voor het beschermen en verbeteren van wateren in natuurgebied stellen we in 2024 een methodiek op met de provincie.

Wat gaan we daar voor doen?

Vaststellen doelen en maatregelen met gemeenten

Voortgang maatregel

Prestatie indicatoren voor wateren in bebouwd gebied:

2024 Uitwerken van Leeuwarden en Noardeast-Fryslân

2025 Uitwerken van Fryske Marren en Waadhoeke

2026 Uitwerken van Heerenveen, Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Achtkarspelen en Dantumadiel

2027 Uitwerken van Harlingen, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel en Waddeneilanden

Toezicht lozingen recreatievaart

Voortgang maatregel

Naar verwachting wordt het lozingsverbod voor de recreatievaart per 2025 handhaafbaar door verplichte verzegeling van de lozingsvoorzieningen. Als dat het geval is, stellen we in 2024 een plan op voor het organiseren van het toezicht hierop.

Wat willen we bereiken?

Zwemwater

Wij monitoren jaarlijks de waterkwaliteit van zwemwateren. We stellen verbeterplannen ('zwemwaterprofielen') op voor zwemwateren die nog geen 'goed' of 'uitstekend' scores. Samen met onze partners nemen we maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Het kan hierbij om praktische maatregelen gaan, maar ook om afspraken over communicatie, regelgeving, handhaving, taakverdeling en samenwerking. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de maatregelen ligt bij de betrokken partijen zoals gemeenten, exploitanten en de provincie Fryslân. In sommige gevallen is er meer onderzoek naar de oorzaken van verontreinigingen nodig. Hierover maken we afspraken met de betrokken partijen.

Wat gaan we daar voor doen?

Actualiseren van ongeveer vijf zwemwaterprofielen

Voortgang maatregel

Afhankelijk van de meetresultaten zwemwaterkwaliteit actualiseren we in 2024 circa vijf zwemwaterprofielen met daarin de voorgestelde verbetermaatregelen voor locatiehouders van zwemwateren. Door vroegtijdig locatiehouders te betrekken zien we een verbetering van de zwemwaterkwaliteit.

Wat willen we bereiken?

Biodiversiteit

Aandacht voor biodiversiteit is onderdeel van en gekoppeld aan ons reguliere werk en draagt bij aan schoon en voldoende water in het watersysteem.

Wat gaan we daar voor doen?

Bestrijding exotische waterplanten

Voortgang maatregel

We bestrijden exotische waterplanten zoals de grote waternavel, waterteunisbloem en watercrassula. Deze planten vormen een bedreiging voor de wateraanvoer en waterafvoer in ons beheergebied. Naast de dreiging voor de waterkwantiteit hebben zij een verstikkende werking op gewenste waterplanten die onze wateren schoon houden zoals fonteinkruiden.

Pilot Amerikaanse rivierkreeft

Voortgang maatregel

We voeren een pilot uit (2023-2025) naar de verspreiding en soorten Amerikaanse rivierkreeften in ons beheergebied. Door de schade die ze aan waterplanten kunnen toebrengen, zorgen de uitheemse rivierkreeften ervoor dat natuurherstel moeizamer optreedt. Daarnaast hebben ze een negatieve impact op vissoorten, waterdiertjes en zorgen ze door hun graverij voor baggeraanwas.

Vervullen van de maatschappelijke functie

Wat willen we bereiken?

Wetterskip Fryslân als waterautoriteit

We willen dat Fryslân klimaatbestendig is, zoals in onze blauwe omgevingsvisie (BOvi) omschreven.

Bovendien streven we ernaar om met onze BOvi externe impact te hebben op het beleid en de plannen van derden. Op deze manier willen we onze maatschappelijke rol als waterautoriteit voor het watersysteem vervullen en samenwerken aan een klimaatbestendig Fryslân in 2050.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitwerken visie Fryslân klimaatbestendig 2050+

Voortgang maatregel

We maken een tussenbalans van het waterbeheerprogramma 2022-2027 in het licht van de Blauwe Omgevingsvisie.

Daarom worden de aanpassingen voor veen, zand, klei, bebouwd gebied, Friese Boezem en Waddeneilanden verder ontwikkeld voor bijdrage aan onze inbreng in de gebiedsgerichte aanpak voor het FPLG. In dat kader wordt ook een aanpak ontwikkeld voor de BOVI benodigde aanpassing/bijstelling van ons interne beleid, regels en normen.

Actualiseren beleid grondwateronttrekkingen

Voortgang maatregel

In het kader van duurzaam beheer zoetwater zijn we begonnen met het ontwikkelen van nieuw beleid voor grondwateronttrekkingen. In de begroting 2024 hebben we toegezegd in 2024 met de actualisatie te komen, dit wordt echter vertraagd door inzet op onderwerpen. We verwachten in 2025 het geactualiseerde beleid aan het algemeen bestuur voor te leggen.

Opstellen beregeningsregeling grondwater

Voortgang maatregel

In kader van duurzaam beheer zoet water stellen we een beregeningsregeling grondwater op. Dit beleid leggen we voor aan het AB.

Wat willen we bereiken?

Watertoets

De Unie van Waterschappen heeft een nieuwe concept handreiking watertoets 2.0 opgesteld (2023). Deze handreiking geeft aan hoe art. 5.37 Besluit kwaliteit leefomgeving onder de Omgevingswet (weging waterbelang) opvolger van de watertoets - optimaal kan bijdragen aan de nieuwe positie van het waterbelang in de ruimtelijke planvorming.

Wat gaan we daar voor doen?

Actualiseren Leidraad watertoets

Voortgang maatregel

We gaan in 2024 de Leidraad Watertoets (2013) actualiseren en in lijn brengen met onze Blauwe Omgevingsvisie (BOVI) 'Fryslân klimaatbestending 2050+'. In de zomer 2024 is gestart waarbij een brede vertegenwoordiging van gemeenten, provincie van zowel water als RO afdelingen, en Vitens zijn betrokken bij de totstandkoming van de leidraad weging waterbelang. Eind 2024 zal een eindconcept gereed komen en bestuurlijke besluitvorming zal begin 2025 kunnen plaatsvinden.

Wat willen we bereiken?

Gebiedsgericht werken

Ons waterschap is van en voor de samenleving. We werken in gebieden nauw samen met gemeenten en provincie, als één overheid. Ieder vanuit eigen taken en bevoegdheden. We leggen hierover afspraken vast, ook over de inzet van procesgelden en menskracht door het waterschap.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen samenwerkingsovereenkomsten GGA

Voortgang maatregel

In het kader van de gebiedsgerichte aanpak (GGA) om te komen tot uitvoering van het FPLG in de verschillende deelgebieden binnen Fryslân stellen we duidelijke samenwerkingsovereenkomsten op met de provincie en gemeenten. Daarvoor is een conceptovereenkomst door een werkgroep gemaakt. Als gevolg van het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet wordt momenteel onderzocht wat de effecten zijn voor het FPLG en of dit nog consequenties heeft voor besluitvorming over de samenwerkingsovereenkomst tussen WF, provincie en gemeenten

Wat willen we bereiken?

Meer water vasthouden in de bodem

We werken samen met de landbouw aan het vergroten van het waterbergend vermogen van de bodem.

Wat gaan we daar voor doen?

Werken aan waterbergend vermogen van de bodem Voortgang maatregel

Met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG) geven we hieraan invulling. Het halen van dit doel hangt af van de beschikbaar middelen die vrij worden gegeven via deze programma's.

Wat willen we bereiken?

Funderingen

Er is een maatschappelijk, financieel en juridisch aanvaardbare oplossing voor woningen met funderingsproblemen in het veenweidegebied. Via het bestuurlijk overleg funderingen wordt het bestuur geïnformeerd.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren Aanpak funderingsproblematiek Voortgang maatregel

We geven tot en met 2029 uitvoering aan de Aanpak Funderingsproblematiek o.a. door:

- Een Fries Funderingsloket op te zetten, waar inwoners van het veenweidegebied voor raad en daad terecht kunnen
- Een subsidieregeling voor funderingsonderzoek en funderingsherstel in te voeren
- De Code rood-gevallen in de Grote Veenpolder adequaat te helpen met hun funderingsherstel
- Aandacht te houden voor bijzondere gevallen en hun financieringsbehoefte
- Innovatie in funderingsherstel te stimuleren
- Bestuurlijke en ambtelijke lobby richting het Rijk om meer aandacht en middelen voor de Funderingsaanpak te verkrijgen.

Wat willen we bereiken?

Veenweiden

In zes gebiedsprocessen werken we samen met partners aan plannen of maatregelen om de veenweidedoelen te realiseren. Belangrijke doelen zijn onder andere het aanpassen van het watersysteem aan klimaatverandering en een duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren van de gebiedsprocessen volgens Veenweideprogramma Voortgang maatregel

- Gebiedsproces Hegewarren Oranje, GLB aanvraag ingediend. Capaciteit benodigd om geld maatregelpakketten weg te kunnen zetten. Integrale verkenning en opstellen transitieontwerp t.b.v. besluitvorming heeft vertraging opgelopen, na de zomer wordt dit weer opgepakt.
- Gebiedsproces Idzegea – Oranje. Onvoldoende capaciteit om alle lopende zaken goed op te kunnen pakken en uit te voeren. Gebiedscommissie en klankbordgroepen lopen evenals besteden regiodealmiddelen (laatste met wat vertraging). Geen capaciteit voor nieuwe pilots.

Implementatie aanpak hoogwatercircuits Voortgang maatregel

De in 2022 vastgestelde aanpak van hoogwatercircuits brengen we verder in de praktijk. We werken beleidsregels uit, richten de gegevensregistratie in en in een eerste selectie van urgente hoogwatercircuits starten we met planvoorbereiding voor de jaren 2025-2028. Voor dit jaar willen we het exploitatiegeld besteden aan de zogeheten no-regret maatregelen om bij de meest urgente hoogwatercircuits een aantal knelpunten aan te pakken.

Vaststellen compensatiesystematiek Veenweiden Voortgang maatregel

De compensatiesystematiek veenweiden(CSV) wordt gezamenlijk met Provincie gemaakt en voor bestuurlijke vaststelling voorgelegd. Met dit instrument kan in de gebiedsprocessen de vermogens- en inkomensschade als gevolg van de peilverhogingen worden bepaald. CSV is bestuurlijk vastgesteld en op route naar Europa voor een staatssteuntoets.

Wat willen we bereiken?

Klimaatneutraal en circulair

Wetterskip Fryslân is sinds 2023 energieneutraal en wil in 2030 klimaatneutraal zijn en circulair in 2050.

Wat gaan we daar voor doen?

Gemalen zoveel mogelijk inzetten op momenten dat er veel, vooral duurzame stroom aanwezig is Voortgang maatregel

Gemalen zoveel mogelijk inzetten op momenten dat er vooral veel duurzame stroom aanwezig is. Op basis van de pilot uit 2023 gaan we dit bij meer gemalen toepassen.

Slim malen met getijdensturing Voortgang maatregel

Energie besparen door het gemaal aan te sturen op basis van eb en vloed. Bij gemaal Ropta aan de Waddenzeedijk heeft dit het afgelopen jaar gezorgd voor ruim 25% minder energiegebruik. In 2024 gaan we dit ook voor het Miedemagemaal bij Zwarte Haan inrichten.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de netto lasten voor de opgave Watersysteem opgenomen. Deze netto lasten zijn per beleidsproduct, zoals deze in de landelijke standaard indeling voor waterschappen is voorgeschreven.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Netto lasten				
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-1.270	-1.270		-1.270
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-25.933	-26.533		-26.533
Baggeren van waterlopen en saneren waterbodems	-5.803	-6.231		-6.231
Beheer hoeveelheid water	-29.301	-29.301		-29.301
Beheersinstrumenten watersystemen	-1.020	-1.020		-1.020
Eigen plannen	-10.474	-10.709		-10.709
Monitoring watersystemen	-6.873	-6.873		-6.873
Plannen van derden	-447	-447		-447
Toezicht	-2.013	-2.013		-2.013
Vergunningen en meldingen	-3.390	-3.390		-3.390
Handhaving	-991	-991		-991
Adviezen vergunningen	-211	-211		-211
Totaal netto lasten	-87.726	-88.989	-0	-88.989
Mutaties reserves				
Dotaties				-0
Onttrekkingen	265	928		928
Totaal mutaties reserves	265	928	-0	928
Totaal opgave	-87.461	-88.061	-0	-88.061

Toelichting op Wat mag het kosten?

Er zijn verschuivingen binnen het budget van de opgave, maar dat leidt per saldo niet tot een overschrijding. Er wordt dan ook geen begrotingswijziging voorgesteld..

Onderhoud watersysteem

- De personeelskosten zijn nog wat hoger dan geraamd in VR 1 door het kunnen invullen van vacatures.
- De afschrijvingskosten zijn ook hoger omdat per 1 januari het project vismigratie eerder is geactiveerd. Hiermee was bij het opstellen van begroting 2024 geen rekening gehouden.

Beheer hoeveelheid water

- De stookolietank van het Wouda gemaal wordt voortaan gevuld met HVO (biodiesel). Biodiesel kan zomers goedkoper worden ingekocht en daar wordt op ingespeeld.
- De verbruikskosten voor elektriciteit zijn hoger door de grote hoeveelheid neerslag in de eerste helft van het jaar (ten opzichte van 2023 is het verbruik t/m juli ruim 1,5 miljoen Kwh. hoger). De gunstige tarieven en lagere energiebelasting dempen deze kostenstijging enigszins. De kosten voor netbeheer zijn wel hoger dan de uitgangspunten in de begroting. Een andere flinke kostenverhogende component is de bijdrage voor het lidmaatschap van de energievooperatie OVEF (ruim € 600.000,-) die voor 2024 moet worden betaald.

Eigen plannen

Het budget veenweide is opgebouwd uit 3 onderdelen namelijk Veenweideprogramma, Hoogwatercircuits en Funderingsproblematiek. Het totale budget bedraagt ruim € 2,7 miljoen.

De realisatie tot nu toe bedraagt ruim € 300.000,-.

- Ondanks de vele personele wisselingen wordt een groot deel van het werkprogramma gerealiseerd. De verwachting is dat hier een bedrag van ca € 100.000,- overblijft in 2024.
- De beschikbare gelden voor hoogwatercircuits worden als het weer stabiel blijft in het najaar volledig uitgegeven.
- In het najaar van 2024 ontvangen we conform de bestuurlijke afspraak de rekening over 2023 en 2024. Deze passen binnen de geraamde bedragen hiervoor.

Opgave watersysteem algemeen

- De te activeren uren blijven (net als in 2023) achter ten opzichte van wat begroot is. Er is meer gewerkt aan exploitatieprojecten en daarnaast wordt gewerkt aan projecten die liggen onder de activeringgrens van € 250.000,-. Ook is het tarief van doorbelasten lager dan in 2023. De cashflow van de investeringen loopt achter bij de raming, in 2024 zijn ook nog nauwelijks nieuwe kredieten aangevraagd.
- Er zijn kosten (bijna € 400.000,-) gemaakt voor de onderzoeken van de PFOS-calamiteit Jelsumer Feart, maar in de prognose is ervan uitgegaan dat alle gemaakte kosten worden vergoed door het Rijk (Defensie).

Investerings

In onderstaande tabel is de eindwerk-inschatting per project weergegeven. De eindwerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindwerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
Kunstwerken actieve waterbeheersing	21.380	20.760	20.412	19.538	968	1.222
Inrichting Watersystemen	6.177	5.677	5.636	5.217	541	460
KRW-inrichtingsmaatregelen	10.994	7.415	8.652	6.186	3.579	1.229
Programma /veenweide	500	288	500	288	0	0

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Krediet		Eindwerkinschatting		Verschil		Toelichting
	Bruto	Netto (A)	Bruto	Netto (B)	€ (A-B)	in %	
Vispassage Fryslan 1	1.774	850	1.246	450	400	47%	A

Toelichting op onder- of overschrijding

A. Vispassage Fryslan (onderschrijving €400.000)

Binnen dit project is de aanbesteding gunstig uitgevallen en hoeft er geen beroep gedaan te worden op de risicoreservering.

Verstrekingen

bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijke begroting		Prognose 2 2024		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
Kunstwerken en actieve waterbeheersing	12.250	12.250	12.460	10.660	-/-210	1.590
Inrichting Watersystemen	1.750	1.750	370	370	1.380	1.380
KRW Inrichtingsmaatregelen	2.200	2.200	730	730	1.470	1.470
Uitvoeringsprogramma Veenweide	400	400	0	0	400	400
Infrastructuur geautomatiseerde assets WS	400	400	400	400	0	0
Totaal	17.000	17.000	13.960	12.160	3.040	4.840

Toelichting op verstrekingen

De krediet verstrekking blijft in deze prognose € 4.840.000 achter bij hetgeen beschikbaar is voor 2024. Voor Kunstwerken en actieve waterbeheersing is vertraging ontstaan door grondverwerving- en juridische trajecten Voor de portfolio's Inrichting Watersystemen en KRW wordt gewacht op de evaluatie van de KRW maatregelen eind 2024. Ten aanzien van Veenweide zijn er landelijke ontwikkelingen die spelen zoals rond het NPLG, waardoor er waarschijnlijk in 2024 geen aanvragen meer gedaan zullen gaan worden.

Opgave Waterketen

Portefeuillehouder(s):	Remco van Maurik
Organisatie:	Opgave Waterketen

Beleidsvelden

- Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken
- Planvorming
- Ondersteunende beleidsproducten

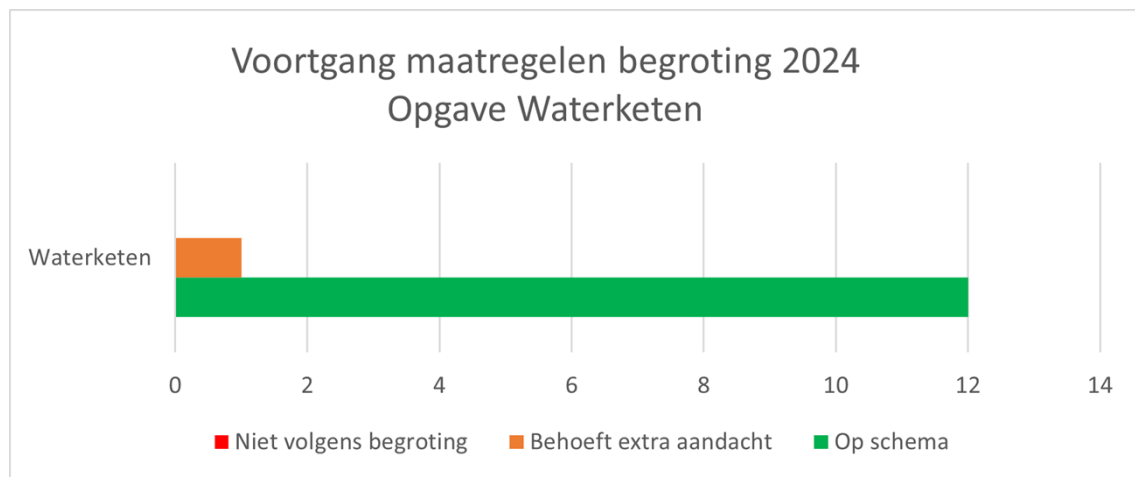
Waar zijn we van

De waterketen omvat het volledige traject van water, van bron tot afvoer en hergebruik. Dit omvat de winning van water uit natuurlijke bronnen, behandeling tot drinkwater, distributie naar huizen en bedrijven, het inzamelen van afvalwater, zuivering, en uiteindelijk de lozing of hergebruik van gezuiverd water. Belangrijke aspecten zijn efficiënt watergebruik, het minimaliseren van verontreiniging en het bevorderen van duurzaamheid door middel van innovatieve technologieën, beleid en bewustwording. De waterketen vormt een integraal onderdeel van het waterbeheer, gericht op het waarborgen van een veilige en betrouwbare watervoorziening. De Beleids- en Beheernota Zuiveren (vastgesteld in 2019) is onze belangrijkste leidraad. De maatregelen binnen de opgave financieren we vanuit de opbrengsten van de zuiveringsheffing zoals we die elk jaar in de Heffingsverordening vaststellen.

Trends en ontwikkelingen

Voortgang beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel is de voortgang van de beleidsmaatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Afname- en transportopgave

Wat willen we bereiken?

Inspecties persleidingen

We beheren 822 kilometer persleidingen. De oudste persleidingen zijn nu circa 55 jaar oud. Er ligt nog ongeveer 22 kilometer aan persleidingen van asbestcement (AC). De rest van ons areaal bestaat uit kunststof leidingen die een levensduur hebben van circa 70 jaar. Het overgrote deel hiervan is in de jaren 70 aangelegd.

We zijn de 22 kilometer asbestcement-leidingen op dit moment planmatig aan het inspecteren. In 2023 zijn we hiermee gestart. De verwachting is dat we het totaal aantal kilometers in 2026 hebben geïnspecteerd.

Wat gaan we daar voor doen?

We inspecteren en vervangen persleidingen Voortgang maatregel

In 2023 hebben we de eerste 6 kilometer geïnspecteerd (Persleiding Noordwolde) volgens een nieuwe onderzoeksmethode. Afgelopen voorjaar hebben we een aanbesteding voorbereid en uitgevoerd. Deze is succesvol verlopen. Op dit moment is een partij geselecteerd die ons de komende jaren gaat ondersteunen in het inspecteren van de overige AC-leidingen (in totaal 16 kilometer). Dit najaar inspecteren we de persleiding Kootstertillen en Nes (Ameland). Het hierbij in totaal om ruim 5 kilometer persleiding. De resterende ruim 10 kilometer inspecteren we in de jaren 2025/2026.

Het doel van deze inspecties is om de restlevensduur te bepalen van de meest kritische en kwetsbare asbestcement-leidingen. Op basis daarvan wordt een meerjarig vervangingsprogramma voor persleidingen opgesteld. De hiervoor benodigde investering(en) komen ter zijner tijd terug in de Kadernota.

De kunststofleidingen (PVC) zijn vanaf de jaren 70 aangelegd. Later zijn er ook leidingen van HDPE aangelegd. Onderzoek heeft uitgewezen dat PVC-leidingen een minimale levensduur van 70 jaar hebben. Dit betekent dat in 2040 en verder deze leidingen voor het eerste vervangen moeten worden. HDPE-leidingen hebben een nog langere levensduur. De verwachting is dat we over een aantal jaar ook deze kunststofleidingen kunnen inspecteren met deze inline-inspectiemethode.

Zuiveringsopgave

Wat willen we bereiken?

Investeringsprogramma waterketen

In 2024 zetten we de uitvoering van het investeringsprogramma voor de waterketen voort. Het programma omvat investeringen in het transporteren van afvalwater en het zuiveren van afvalwater. Bij het zuiveren van afvalwater hoort ook de verwerking van het zuiveringsslib. Al deze activiteiten dragen bij aan de doelen die voor de waterketen zijn opgesteld. Het programma actualiseren we jaarlijks. Hierbij verbeteren we het programmeringsproces doorlopend. Zo ontstaat steeds een realistischer en stabielere programmering. Een stabiele programmering maakt onze bedrijfsvoering meer voorspelbaar, zowel wat betreft de inzet van personeel als financiële middelen.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoering geven aan investeringsprogramma waterketen Voortgang maatregel

Dit jaar gaan we een deel van de nieuwe slibontwateringsinstallatie (SOI) in Heerenveen in gebruik nemen (planning oktober 2024). Daarnaast gaan we verder met het uitwerken van technische varianten van oplossingen voor rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi) in Franeker, Sint Annaparochie en Akkrum. Voor de nieuwbouw van de rwzi Franeker is vanaf medio maart 2024 gestart met het updaten van de onderzoeken van 2018 en 2020. Deze fase moet begin 2025 leiden tot een onderbouwde systeemkeuze/schetsontwerp. We beoordelen de transportsystemen van Wetterskip Fryslân en gemeente Waadhoeke en stellen vast waar geoptimaliseerd kan worden. Naast de genoemde lopende projecten starten we met de verkenning voor rwzi Leeuwarden, waarbij we kijken naar de vervanging van het beluchtingsstelsel en een aanpassing van het influentwerk.

De reden dat de voortgang op oranje is gezet in plaats van groen is één onderdeel van het project 'energielijn Leeuwarden'. Het project is grotendeels afgerond en opgeleverd op één onderdeel na. De deeloplevering van de energielijn, de tweede gashouder op rwzi Leeuwarden voldoet niet aan de contracteisen. De aannemer heeft dit deelproject stilgelegd omdat hij gasdichtheid niet kan garanderen. Hierdoor is in 2025 mogelijk een nieuwe investering nodig om de gasopslag te realiseren, omdat daarmee de capaciteit voor biogasopslag weer op het oude niveau terug kan worden gebracht en aanvullend de methaanemissie kan worden gereduceerd. De financiering voor dit soort energiematregelen is al wel beschikbaar in de vorm van klimaatgeld.

Wat willen we bereiken?

Reduceren emissies stikstof en fosfaat

In de KRW-maatregelen 2022 -2027 is als algemene maatregel de vermindering van de emissie van nutriënten van rwzi's opgenomen. De doelen die hiervoor waren opgenomen in de beleid- en beheernota zuiveren uit 2019, namelijk de emissies van stikstof en fosfor uit rwzi's met respectievelijk 5% en 15% te verminderen, hebben we inmiddels bereikt. Uit watersysteemanalyses blijkt dat de kwaliteit van een aantal wateren waarop onze rwzi's lozen niet of moeilijk kan voldoen aan de gestelde eisen. We blijven onderzoeken of en hoe de zuiveringsprestaties kunnen verbeteren zodat de waterkwaliteit verbetert.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen reductieplan emissies Voortgang maatregel

In 2023 is gestart met het opstellen van een fosfaatreductieplan. In dit plan wordt gekeken naar welke zuiveringen impact hebben op de waterkwaliteit, welke maatregelen nog genomen kunnen worden op deze zuiveringen om de effluentkwaliteit op dit punt te verbeteren en naar wat de kosten zijn van deze maatregelen. Begin dit jaar is besloten om in dit plan niet alleen naar fosfaat te kijken, maar ook naar stikstof. Hiermee is de werktitel 'nutriëntenreductieplan'.

Het plan is op dit moment in afronding. De uitkomsten worden meegenomen in de (beleids-)evaluatie van de KRW die ook dit najaar staat gepland.

Wat willen we bereiken?

Reduceren microverontreiniging in afvalwater

Op onze rwzi's worden microverontreinigingen, zoals bestrijdingsmiddelen, medicijnresten en microplastics, gedeeltelijk uit het afvalwater verwijderd. Een deel van deze micro's kan niet worden verwijderd en wordt via het effluent geloosd op het oppervlaktewater. Dit leidt tot normoverschrijdingen van de KRW-stoffen. In de nieuwe Europese richtlijn stedelijk afvalwater wordt ingezet op de verplichte verwijdering van deze stoffen vanaf 2035.

In 2024 komen we specifiek voor deze problematiek met een voorstel tot het plaatsen van een demonstratie-installatie(s)/pilotinstallatie(s) op een nog te selecteren locatie. Dit doen we om kennis en ervaring op te doen met toepasbare technieken.

Wat gaan we daar voor doen?

Onderzoek naar de toepassing van extra nazuivering op RWZI's (4de zuiveringstrap) Voortgang maatregel

In 2023 zijn we binnen het KRW-programma begonnen met het onderzoeken van probleemstoffen waaraan zuiveringen mogelijk een bijdrage leveren. We willen weten welke zuiveringstechnieken hierbij kunnen helpen. Gelijktijdig, of aansluitend, met het advies over nutriëntenvermindering uit de zuiveringen leggen we ook voor deze stoffen bij de behandeling van dit onderwerp bij het bestuur een voorstel voor.

In 2024 doen we verder innovatieonderzoek naar het toepassen van ferraat. Dit gaat in samenwerking met het Centre of Expertise Water Technology (CEW). Het onderzoek is deels afgerond, maar biedt nog onvoldoende resultaat. In het najaar van 2024 wordt verder gekeken naar een vervolgonderzoek in 2025.

Daarnaast is in mei Wetsus uitgenodigd om een presentatie te geven over een nieuwe innovatieve technologie die geschikt is om PFAS uit afvalwater te verwijderen.

Ook wordt gekeken naar de mogelijkheid om bij de nieuwbouw van rwzi Franeker de huidige zandfilters in te zetten en her te gebruiken als vierde trap. Voor rwzi Oosterwolde wordt onderzocht of het mogelijk is om met een doekfilter of microscreen meer zwevende deeltje, micro's en fosfaat te verwijderen.

Wat willen we bereiken?

Vaststellen toekomstvisie waterzuiveren

Het bestuur vraagt in het coalitieakkoord om een toekomstbestendige visie op de waterketen. Met het bestuur is afgesproken om in 2025 deze te gaan opstellen. Hiervoor maken we in 2024 voor het bestuur een startnotitie en een plan van aanpak van hoe we deze visie gaan opstellen. Het doel is dat we begin 2026 een vastgestelde waterketenvisie hebben.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen nieuw beleid

Voortgang maatregel

In het najaar van 2024 starten we met een beleidsevaluatie van de huidige beleid- en beheernota zuiveren (vastgesteld in 2019). Gelijktijdig kijken we naar wat er aan nieuwe ontwikkelingen en beleid op ons afkomt (EU Richtlijn Stedelijk afvalwater). De uitkomsten delen we, met een procesvoorstel voor een vervolg, met het bestuur. In 2025 stellen we een toekomstvisie voor de waterketen op en stellen deze vast. We betrekken het bestuur hier nauw bij. In de visie gaan we in op hoe om te gaan met de noodzakelijke renovaties in combinatie met verduurzaming en de wens om grondstoffen terug te winnen.

Slibverwerkingsopgave

Wat willen we bereiken?

Opvolging slibafzetcontract

Op 31 december 2026 loopt ons huidige verwerkerscontract met SNB BV af. We zijn in 2020 gestart met een onderzoek naar welke duurzaamheidsverbeteringen we binnen het huidige contract konden doorvoeren en welke mogelijkheden we hebben voor de jaren 2027 en verder. In 2021 heeft het toenmalige bestuur de herijkte slibstrategiestudie vastgesteld. Deze studie liet zien dat het voor het klimaat niet verstandig is om grootschalig slib te vergisten. Het is beter om zoveel mogelijk energie in het slib te laten zitten en deze er bij de slibeindverwerker pas uit te halen.

In 2022 hebben we onderzocht welke eindverwerkers van slib bij onze slibstrategie passen. Het was een beperkt aantal, maar ze passen wel bij ons. Ook zijn er bedrijven die zich aan ons willen binden via een partnerschap (aandeelhouderschap). Het algemeen bestuur heeft in 2022 een voorkeur uitgesproken voor een nieuwe aanbesteding, maar een aandeelhouderschap is toen nog niet uitgesloten.

Wat gaan we daar voor doen?

Bepalen hoe wij slib gaan afzetten in de toekomst Voortgang maatregel

De afgelopen maanden is opnieuw besproken met partijen die met ons een partnerschap willen aangaan. In het najaar van 2024 vragen we het bestuur een keus te maken tussen het voorbereiden en uitvoeren van een aanbesteding of het aangaan van een partnerschap (als aandeelhouder, met een deelneming in een verwerkingsinstallatie). In 2024 moeten we deze beslissing nemen om marktpartijen voldoende tijd te geven om zich voor te bereiden op de benodigde verwerkingscapaciteit.

Duurzaamheidsopgave

Wat willen we bereiken?

Energiebesparingsplan per rwzi opstellen en uitvoeren

In het najaar van 2023 zijn alle rwzi's beoordeeld aan de hand van de erkende maatregelen lijst (EML) 2023. In deze lijst zijn door de Rijksoverheid energiebesparende maatregelen beschreven die, onder bepaalde voorwaarden, binnen 5 jaar worden terugverdiend.

Doelstelling is dat in het energiebesparingsplan per rwzi de volgende maatregelen zijn opgenomen:

- alle erkende maatregelen die in het najaar van 2023 nog niet zijn uitgevoerd.
- meer specifieke besparingen gerelateerd aan het zuiveringsproces.
- bouwkundige maatregelen aan verwarmde bedrijfsgebouwen die nodig zijn voor een aardgasvrije verwarming, bijvoorbeeld een warmtepomp.

Wat gaan we daar voor doen?

Nul-meting uitvoeren per rwzi locatie Voortgang maatregel

In december 2023 zijn we gestart met de nul-meting te rapporteren bij de Rijksoverheid. Op dit moment zijn nog niet alle rwzi locaties beoordeeld. Er wordt dit najaar extern advies gevraagd voor het uitvoeren van de bouwkundige nul-meting voor met name de verwarmde bedrijfsgebouwen. De resultaten verwerken we in de nieuw op te stellen energiebespaarplannen per rwzi.

Om inzicht te krijgen in de meer specifieke besparingen gerelateerd aan het zuiveringsproces op alle rwzi's en het bepalen van het besparingspotentieel is er nog een volgende stap nodig.

Wat willen we bereiken?

Inzetten op terugwinnen van grondstoffen

De rwzi van de toekomst is niet alleen een zuivering, maar ook een energie- en grondstoffenfabriek. In 2050 wil Wetterskip Fryslân circulair zijn (eigen beleid). We werken aan het sluiten van kringlopen, zoals het terugbrengen van (micro)nutriënten naar het voedselsysteem. Vereniging Circulair Friesland wil een onderzoeksprogramma (SNUK) opzetten om de kringloop van humane reststromen te ontwikkelen. Wij hebben hierbij een cruciale rol, maar er zijn nog barrières op het gebied van technologie, kennis, regelgeving, samenwerking en economie. Ons waterschap neemt ook deel in het landelijke project kringloopsluiting nutriënten afvalwater en proceswater (KNAP) van de Wageningen University & Research (WUR). Dit project richt zich ook op het sluiten van de keten met betrekking tot nutriënten. Een voorbeeld hiervan is Spoordok Leeuwarden.

Wat gaan we daar voor doen?

Deelname aan landelijk project Kringloopsluiting Nutriënten Afvalwater en proceswater Voortgang maatregel

We nemen deel aan het landelijk project Kringloopsluiting Nutriënten Afvalwater en Proceswater (KNAP) van 2023 tot en met 2028. Diverse deelonderzoeken zullen resulteren in onderzoeksrapporten. Met het onderzoek wordt in beeld gebracht waar de kansen liggen om kringlopen te sluiten.

Deelname aan Fries programma Sluiten Nutriënten Kringlopen van Circulair Friesland Voortgang maatregel

We nemen deel aan het Friese programma Sluiten Nutriënten Kringlopen (SNUK) van Circulair Friesland. Samen met de deelnemende partijen, onder ander uit de agrarische sector, willen we kennis uitwisselen en kansen voor samenwerking in beeld brengen om kringlopen te kunnen sluiten. Het programma SNUK zal in 2024 nader worden uitgewerkt. Er wordt onder andere ingezet op Living Labs (bijvoorbeeld Spoordok en Waterschoon Sneek). Hiervoor is een NWO KIC subsidie aangevraagd in april 2024, maar de uitslag is hiervan nog niet bekend. In oktober 2024 wordt ook nog een aanvraag gedaan bij RaakPro om daarmee de subsidiekansen te versterken.

Starten project SWITCH₂O in Sneek Voortgang maatregel

SWITCH₂O wordt een vervolg op het project Waterschoon. Het project richt zich op onderzoek naar nieuwe technologie op het gebied van (decentraal) zuiveren van afvalwater en kringloopsluiting. De LIFE subsidie aanvraag die in 2023 is ingediend was positief beoordeeld, maar had helaas te weinig bonuspunten ten opzichte van de andere ingediende projecten. De subsidieaanvraag voor 2024 is daarom niet gelukt. Er is ondertussen een nieuwe aanvraag ingediend waarvan de uitslag maart/april 2025 volgt. De kosten die gepaard gaan met deze vervolg onderzoeksfase, worden gedekt uit het klimaatmitigatiebudget.

Verkennen toepassing nieuwe sanitatie in Leeuwarden Voortgang maatregel

We verkennen de toepassing van een circulaire waterketen in de wijk Spoordok in Leeuwarden om daarmee grondstoffen, energie en water terug te winnen uit afvalwater. Toepassing van Nieuwe Sanitatie, door het scheiden van waterstromen bij de bron in zwart-, grijs- en hemelwater, is daarbij een van de oplossingen. Drie hoofdvarianten worden nader verkend en via een multicriteria analyse vergeleken op kosten en duurzaamheid. De systeemkeuze rapportage van Tauw wordt in oktober 2024 afgerond.

Fosfaat terugwinning uit slibas Voortgang maatregel

In 2024 zetten we in op fosfaat terugwinning bij de aanbesteding van de slibeindverwerking. Ook als we kiezen voor een aandeelhouderschap vragen we om fosfaatterugwinning.

Wat willen we bereiken?

Evaluatie samenwerkingsonderzoek demo-installatie PHA2Use

Wetterskip Fryslan is één van de consortiumpartners in het project PHA2USE. Naast ons waterschap zijn dit de waterschappen Brabantse Delta, Hollandse Delta, Scheldestromen en De Dommel. Daarnaast zijn HVC, Paques Biomaterials en Stowa partner. In dit project maken we een bioplastic uit afvalwater. Dit bioplastic heeft dezelfde producteigenschappen als plastics die commercieel te krijgen zijn, maar een fossiele oorsprong hebben. In 2022 is in Dordrecht (bij HVC Groep) een demonstratiefabriek in gebruik genomen. Dit was een belangrijke stap om te kijken naar wat op laboratoriumschaal lukt, ook op een grotere schaal kan slagen. De voortekenen zijn goed, maar we hebben nog tot de zomer van 2024 nodig om alle onderzoeken af te ronden. Deze afronding is voor het project ook een belangrijk moment om te beslissen of we verder gaan.

Wat gaan we daar voor doen?

Evaluatie samenwerkingsonderzoek demo-installatie PHA2Use

Voortgang maatregel

In mei'24 is de demonstratiefabriek in Dordrecht stilgelegd. Dit is onderdeel van de afronding van de demonstratiefase van het project. Op dit moment wordt gewerkt aan een eindrapportage. Onderdeel hiervan is een businesscase die aantoont wat de kansen zijn voor een succesvolle vervolgfase zijn. Welke rol de waterschappen, en wij als Wetterskip Fryslan in het bijzonder, in een volgende fase gaan spelen is op dit moment nog niet duidelijk. Ook het bedrijfsleven is hierbij betrokken, vanuit Fryslân is dit bijvoorbeeld Paques Biomaterials in Balk. In 2024 delen we de uitkomsten met het bestuur en kijken we naar het vervolg en naar welke betrokkenheid gewenst is vanuit ons. De verwachting is dat ingezet gaat worden op deelname aan een transitiefase (max. 1 jaar). Deze transitie zal moeten leiden tot een investeringsbesluit om een fullscale installatie te bouwen.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de netto lasten voor de opgave Waterketen opgenomen. Deze netto lasten zijn per beleidsproduct, zoals deze in de landelijke standaard indeling voor waterschappen is voorgeschreven.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Netto lasten				
Afvalwaterbehandeling door derden	-170	-170		-170
Belastingheffing	-693	-693		-693
Eigen plannen	-1.102	-1.102		-1.102
Getransporteerd afvalwater	-6.673	-6.673		-6.673
Gezuiverd afvalwater	-29.779	-29.564		-29.564
Verwerkt slib	-13.215	-13.065		-13.065
Regulering lozingen	-178	-178		-178
Overige baten en lasten		-210		-210
Totaal netto lasten	-51.809	-51.654	-0	-51.654
Mutaties reserves				
Dotaties				-0
Onttrekkingen				-0
Totaal mutaties reserves	-0	-0	-0	-0
Totaal opgave	-51.809	-51.654	-0	-51.654

Toelichting op Wat mag het kosten?

Opgaveresultaat

De verwachte afwijkingen bij de 2e voortgangsrapportage zijn voor deze opgave nagenoeg met elkaar in evenwicht. Derhalve wordt geen begrotingswijziging voorgesteld.

Verwerkt Slib

Afschrijvingen (€ 900.000 voordelig)

In de begroting was rekening gehouden met oplevering van het project slibontwatering in het 1e halfjaar 2024, waardoor in de begroting rekening was gehouden met een half jaar afschrijvingslasten. De opgelopen vertraging leidt tot uitstel van afschrijvingen. Dit levert voor 2024 een incidenteel voordeel op.

Slibafzet (€ 100.000 voordelig)

De droge stof gehalten in de slibafzet zijn hoger dan gebruikelijk. Daardoor zijn de verwerkingskosten lager en levert dit in 2024 een incidenteel voordeel op.

Chemicaliën (€ 400.000 voordelig)

De inbedrijfstelling van de nieuwe slibontwateringsinstallatie is vertraagd ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Hierdoor is de toename van het verbruik van chemicaliën minder. Daarnaast staat de reserve centrifuge op non-actief ten behoeve van uitval van de huidige persen.

Gezuiverd afvalwater

Elektriciteitskosten (€ 650.000 nadelig)

Voor de opgave waterketen verwachten we de begroting voor elektriciteitskosten te overschrijden als gevolg van diverse factoren. De leveringskosten zijn hoger door de grote hoeveelheid neerslag in de eerste helft van het jaar. De gunstige tarieven en lagere energiebelasting dempen deze kostenstijging enigszins. De kosten voor netbeheer zijn hoger dan de uitgangspunten in de begroting. Een andere kostenverhogende component is de bijdrage voor het lidmaatschap aan de energiecoöperatie. Dankzij verrekening van opgewekte zonne-energie is nog een aanvullende meevaller gerealiseerd.

Getransporteerd afvalwater

Persleidingbreuken (€ 140.000 nadelig)

Er is een aantal kostbare persleidingbreuken opgetreden. Op enkele locaties met bebouwing of verkeer zorgde dat voor ingrijpende herstelmaatregelen. Het begrote bedrag hiervoor is niet voldoende om de te maken kosten te kunnen dekken die de begroting overstijgen.

Overige baten / lasten / ondersteunende beleidsproducten

Onderzoek (€ 220.000 nadelig)

Voor enkele onderzoeken voorafgaand aan grotere investeringsprojecten wordt de expertise van de markt ingeschakeld om tot een gedragen plan te komen. Dat brengt een overschrijding van het planvormingsbudget met zich mee.

Derden (€ 220.000 nadelig)

Deze opgave verricht een aantal diensten voor derden. De bemonstering voor covid wordt dit jaar afgebouwd waardoor de bijdrage van het Rijk lager uitvalt. Het aanbod van afvalwater en slurry op rwzi's blijft in het 1e halfjaar ook iets achter bij de begroting.

Investeringen

In onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting per project weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afroamingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode	Eindewerkinschatting (EWI)	Vershil
--	---	----------------------------	---------

	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
rwzi's en transportstelsels	28.502	28.502	27.979	27.978	523	524
Energiemaatregelen	2.958	2.958	2.958	2.958	0	0
Optimaliseren slibketen L'warden en H'veen	50.250	50.250	50.250	50.250	0	0
Totaal	81.710	81.710	81.187	81.186	-/523	-/524

Projecten met een onder- of overschrijding

Bij deze voortgangsrapportage is er voor deze opgave geen sprake van lopende projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Derhalve hoeft er bij het vaststellen van de voortgangsrapportage voor deze opgave geen kredieten aangepast te worden.

Financiële projectrisico's

Op dit moment is de bouw van de nieuwe slibontwatering in Heerenveen nog in volle gang, maar om meerdere redenen is inmiddels behoorlijke vertraging ontstaan. De totale vertraging is opgelopen tot meer dan acht maanden, maar in de planning houden we nog vast aan in bedrijfstelling eind oktober 2024. Er is onenigheid tussen WF en de aannemer over de kosten van deze vertraging. WF heeft hierop juridisch advies ingewonnen en heeft op basis van dit advies de claims afgewezen.

Verstrekingen

bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijke begroting		Prognose 2024		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
RWZI's en transportstelsels	8.850	8.850	6.945	6.945	1.905	1.905
Groot Onderhoud en KAM	1.900	1.900	1.900	1.900	0	0
KRW Maatregelen t.b.v. waterketen	500	500	500	500	0	0
Infrastructuur geautomatiseerde assets WK	2.800	2.800	2.800	2.800	0	0
Waterschoon 3.0	500	500	0	0	500	500
Totaal	14.550	14.550	12.145	12.145	2.405	2.405

Toelichting op verstrekingen

Er is nog € 2,4 miljoen beschikbaar voor verstrekingen in 2024. Er zijn voldoende projecten in voorbereiding. De vraag is of deze tijdig kunnen worden aangevraagd in 2024. Dit is afhankelijk van de beschikbare capaciteit

Voortgang specifieke projecten

RWZI Franeker / Sint Annaparochie

Dit project loopt volgens planning. In het eerste kwartaal van 2025 volgt de systeemkeuze/het schetsontwerp voor zowel RWZI Franeker als de persleiding.

Opgave Bedrijfsvoering

Portefeuillehouders:	Frank Jorna, Remco van Maurik, Luzette Kroon, Monique Plantinga, Gerben de Boer
Organisatie:	Opgave Bedrijfsvoering

Beleidsvelden

- Bestuur en externe communicatie
- Heffing en invordering
- Planvorming

Waar zijn we van

De opgave Bedrijfsvoering beoogt de primaire processen van Wetterskip doeltreffend te ondersteunen volgens de verwachting van de doelgroepen. In zijn algemeenheid wil bedrijfsvoering zowel intern als naar buiten toe een ontvankelijke en wendbare dienstverlener zijn.

Binnen de opgave onderscheiden we een vijftal bedrijfsfuncties: Relatiebeheer en huisvesting, Informatiemanagement, Personeelsmanagement, Control, Financiën en Inkoop (CFI) en Compliance (voldoen aan wet en regelgeving).

Trends en ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen binnen de bedrijfsfunctie Relatiebeheer en huisvesting zijn het voortdurend verbeteren van klanttevredenheid, het verkorten van de doorlooptijd van klachtenafhandeling, het ontwikkelen en handhaven van servicenormen. In 2030 willen we volledig fossielvrij zijn. Om dat te bereiken gaan we door met de vergroening van ons wagenpark en materieel. Zolang we nog diesel gebruiken, kopen we blauwe diesel. De voertuigkeuzes voor het personenwagenpark zijn al fossielvrij. We kiezen voor blauwe diesel en elektrisch.

Bij Informatiemanagement speelt de transitie naar cloudoplossingen, steeds meer datagedreven te werken, het beheersen van de ICT-kosten per medewerker, het verminderen van het aantal gebruikte applicaties en de overgang naar een kleiner aantal standaard applicaties die goed met elkaar kunnen communiceren. Ook belangrijk in deze context is, is de mate waarin al onze medewerkers de competenties bezitten om datagedreven te kunnen werken.

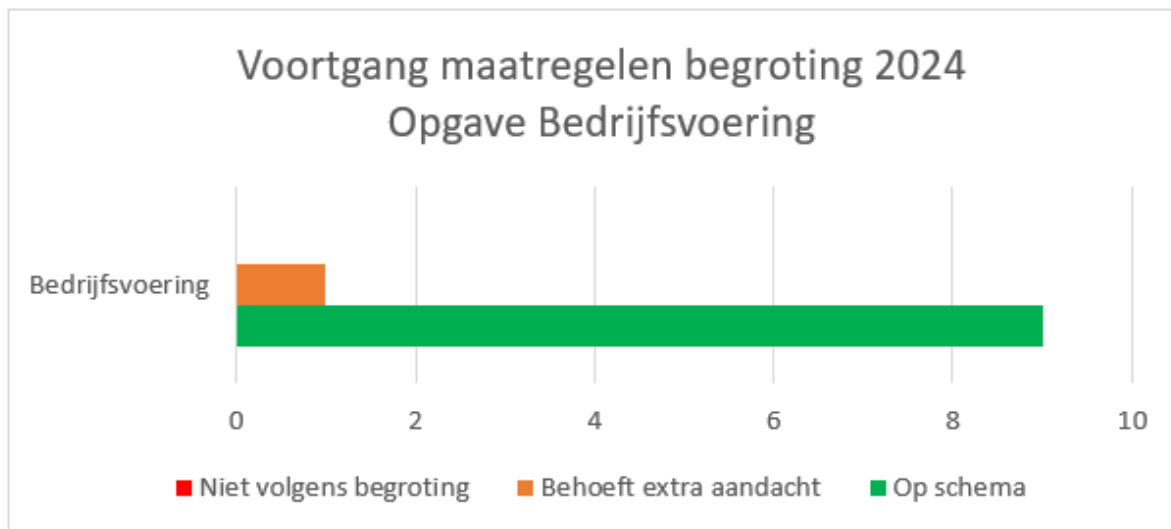
Bij de bedrijfsfunctie Personeelsmanagement zijn er grote uitdagingen op het gebied van voldoende gekwalificeerd nieuw personeel. Daarnaast zetten we de komende jaren in op het ontwikkelen van het leidinggevende kader en het aantrekken van jong personeel door het aanbieden van stages en het opzetten van een traineeprogramma.

Control, Financiën en Inkoop (CFI) richt zich op het verder verbeteren van de financiële voorspelbaarheid en het beter geven van inzicht van de voortgang van de begroting.

De bedrijfsfunctie Compliance richt zich vooral op het in brede zin dat wil zeggen in het voor alle onderdelen van het Wetterskip voldoen aan wet en regelgeving. Dit uit zich voor wat betreft de onderdelen informatieveiligheid en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) door het willen voldoen aan de wettelijke eisen en de afspraken die op landelijk niveau samen met de andere waterschappen hierover zijn gemaakt. Concreet willen we een volgende stap zetten in het volwassenheidsniveau van onze informatieveiligheid en het voldoen aan de eisen die gelden voor de AVG.

Voortgang beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel is de voortgang van de beleidsmaatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Relatiebeheer en huisvesting

Wat willen we bereiken?

Zorgen voor een duurzame werkomgeving

Huisvesting gaat over de instandhouding (bouwkundig beheer en onderhoud) en het gebruik (facilitair) van onze gebouwen. We werken aan meer grip op de instandhouding van de gebouwen. Daarbij moet een onderscheid gemaakt worden tussen de technische gebouwen noodzakelijk voor het uitvoeren van onze taken als Wetterskip, zoals de RWZI's, riool- en poldergemalen en de overige gebouwen.

Onder de categorie "overige gebouwen" vallen ons hoofdkantoor, werkplaatsen, bezoekerscentrum Lemmer en (verhuurde) woningen. De categorie "overige gebouwen" valt onder de verantwoordelijkheid van de opgave bedrijfsvoering. We willen een verdere verduurzaming en verbetering van de gebruiksmogelijkheden van de werkplekken en de vergaderruimtes. Het doel is dat onze medewerkers werken in een prettige aan de tegenwoordige eisen aangepaste werkomgeving.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen onderhoudsplan

Voortgang maatregel

Er wordt gewerkt aan het opstellen van een meer jaren onderhoudsprogramma voor de gebouwen. Doel is om (op termijn) een omslag te maken naar van correctief naar preventief onderhoud. De consequenties van dit onderhoudsplan worden financieel vertaald en aan het algemeen bestuur voorgelegd ter besluitvorming.

Integraal informatiemanagement

Informatiemanagement zorgt voor een toekomstbestendige inrichting van de informatievoorziening en het ontwikkelen en uitvoeren van informatiebeleid. Daardoor kan de organisatie op elk moment over de gewenste gegevens beschikken. Dit is noodzakelijk om onze doelstellingen als Wetterskip ten aanzien van Veilig, Voldoende en Schoon te kunnen realiseren.

Hierbij zijn ICT-infrastructuur, beschikbare applicaties en het optimaal functioneren daarvan randvoorwaardelijk.

Wat willen we bereiken?

We willen toewerken naar een integrale informatievoorziening

Van de toepassing van veel kleine applicaties willen we naar marktconforme grote applicaties die goed op elkaar aansluiten en informatie opleveren die makkelijk toegankelijk is. Dit moet leiden tot een veel eenvoudiger gebruik kunnen maken van informatie door alle onderdelen van de organisatie. De komende periode zal een belangrijke slag gemaakt moeten worden in het goed op elkaar aan laten aansluiten van de diverse systemen, maar ook in het goed laten werken van de verschillende organisatieonderdelen met de mogelijkheden die deze vooruitgang gaat bieden. Dit moet leiden tot een nog beter en efficiënter functionerend Wetterskip.

Wat gaan we daar voor doen?

Vervangen en herinrichten belangrijkste bronapplicaties

Voortgang maatregel

We vervangen onze belangrijkste primaire bronapplicaties en richten deze vervolgens in, zodat we integraal, gebiedsgericht informatie kunnen leveren. Het gaat daarbij om de vervanging van het financieel pakket, vervanging van het onderhoudsmanagementsysteem Maximo, vervanging van het Geo Informatie Systeem (GIS), vervanging onderdelen Proces Automatisering (PA) en vervanging van het informatiesysteem Laboratorium (LIMS).

Het financiële pakket is geïmplementeerd en is in afrondende fase. GIS is opgestart en verloopt volgens planning. Voor Maximo is het plan van aanpak in afronding en start de realisatie. Voor de Proces Automatisering worden noodmaatregelen doorgevoerd en de visie op route naar het bestuur gebracht. Het Laboratorium informatiesysteem loopt conform planning.

Wat willen we bereiken?

Voortdurend verbeteren in steeds meer digitale wereld

We willen vanuit het programma Digitale Transformatie (DT) een bijdrage leveren aan het tot stand brengen van concrete innovatieve projecten en een innovatieve mindset, die bijdraagt aan vernieuwing en verbetering van werkprocessen.

Wat gaan we daar voor doen?

Advies over overdracht programma digitale transformatie

Voortgang maatregel

Het programma Digitale Transformatie loopt eind december 2024 af. Het programma zet zich in om Wetterskip Fryslan wendbaarder en slagvaardiger kunnen (blijven) inspelen op de wateropgaven waar zij voor staan, nu en in de toekomst: het beter, goedkoper en efficiënter uitvoeren van het dagelijkse werk aan een robuust watersysteem, waterveiligheid, schoon water, de energietransitie en klimaataanpak. In samenwerking met partners willen we steeds sneller kunnen inspelen op de behoeften van klanten en waterschappen,. Dit doen we door ons toekomstbestendig te organiseren en klaar te stomen voor de kansen en bedreigingen die de digitale transformatie met zich meebrengt.

Het programma Digitale Transformatie eindigt in 2024. In het najaar wordt het overdrachtsdocument van het programma Digitale Transformatie opgeleverd. Het jaar 2025 is een overbruggingsjaar waar de projecten en activiteiten van het programma structureel in de organisatie worden ingebed. Waarbij het gaat om de integrale informatievoorziening in te richten (pijler 1) van watervraagstuk tot informatieproduct. Dit valt onder bedrijfsvoering. Maar ook om het datalab, die werkt aan data innovatie (pijler 2). Het datalab zal worden ondergebracht bij de opgave Strategie en Omgeving. Data innovatie is een onderdeel van de opdracht 'Het versterken van innovatiekracht'. Het implementatie traject van het versterken van innovatiekracht zal van start gaan in 2025. Tenslotte zal ook pijler 3 waarbij er gewerkt wordt aan het strategisch blik samen met externe partners (opgave Strategie en Omgeving), leren en ontwikkelen en het verantwoord gebruiken van data en technologie (opgave Bedrijfsvoering) een vast plaats krijgen in de organisatie.

Wat willen we bereiken?

Samenwerken en inkoop van ICT-technologieën met andere waterschappen

Op het gebied van ICT werken we samen met andere waterschappen via de gemeenschappelijke regeling van het Waterschapshuis. Door samenwerking wordt onderlinge kennisdeling tussen waterschappen versterkt, bijvoorbeeld op het gebied van implementatie en adaptatie van nieuwe ICT-technologie. We beoordelen kritisch aan welke projecten we wel en niet deelnemen. Daarnaast sluiten we met het oog op de financiële voordelen van gezamenlijk inkopen via het Waterschapshuis overeenkomsten.

Wat gaan we daar voor doen?

Inulling geven aan samenwerking en inkoop met het Waterschapshuis

Voortgang maatregel

In 2024 zetten we de samenwerking en inkoop met het Waterschapshuis voort:

- De strategienota digitale transformatie waterschappen met de bijbehorende themaplannen zijn vastgesteld. tweede helft 2024 wordt er een transitieplan opgesteld waarin de hWh organisatie wordt aangepast.
- De aanbesteding voor de gezamenlijke beveiligingsdienstverlening (SOC) is naar verwachting eind 2024 afgerond en zal vervolgens ingericht worden binnen de IT dienstverlening van Wetterskip Fryslân.
- Het Waterschapshuis wordt verder doorontwikkeld als kennis en expertisecentrum voor de waterschappen.

Personeelsmanagement

Wat willen we bereiken?

Competente medewerkers in een aantrekkelijke werkomgeving

Wetterskip Fryslân zet continu in op de ontwikkeling van een aantrekkelijke, innovatieve, toekomstbestendige en lerende organisatie met een gezond en veilig werkklimaat.

Gezond en vitaal, gemotiveerd en met plezier werken is de kern van duurzaam werken. We richten onze activiteiten op de ontwikkeling van wendbare en weerbare medewerkers. Competente medewerkers die verantwoordelijkheid nemen voor hun werk, duurzame inzetbaarheid en ontwikkeling van talenten. Talentontwikkeling die ingezet kan worden bij het bereiken van de organisatiedoelen. Daar past een houding van levenslang leren bij.

Een strategisch personeelsplan (SPP) voor de hele organisatie en voor elk onderdeel van de organisatie (directe, opgave, vakgroep) is de basis van onze strategische personeelsplanning. Hierdoor wordt het onder andere mogelijk op tijd in te spelen op personeelsbehoeften.

Wat gaan we daar voor doen?

Werken aan een goed kwantitatief en kwalitatief personeelsbestand Voortgang maatregel

Op verschillende manieren werken we aan een eigentijds HR-beleid. We zorgen voor goede opleidingen en het opleidingsbudget voor jongeren is in de nieuwe CAO verhoogd. We zien ook het effect van de WF-campus, steeds meer collega's volgen een training via deze route. We worden gezien als een aantrekkelijke werkgever. De meeste vacatures kunnen goed worden ingevuld. In het eerste half jaar van 2024 waren ruim 50 vacatures. Met name leidinggevende posities zijn moeilijk in te vullen. Om hier aan tegemoet te komen, is dit jaar het toekomst leiderschapsprogramma gestart. Dit jaar wordt ook gestart met een managementprogramma voor de huidige leidinggevendenden. Tenslotte zetten we ook stappen om de interne mobiliteit te bevorderen. Hierdoor houden we kwaliteit binnen onze organisatie.

Control, financiën en inkoop

Een toekomstbestendig financieel beleid en betaalbaar waterschap is een belangrijke ambitie in ons coalitieakkoord. De dynamiek van ontwikkelingen in onze omgeving verandert. Het is belangrijk hierop zo goed mogelijk in te blijven spelen en ons hierop aan te passen. In de Kaderbrief 2024-2028 hebben we de bekende effecten van onzekerheden en risico's zo goed mogelijk vertaald in het effect op de netto lasten.

Wat willen we bereiken?

Werkend risicomanagementproces

Bij een passend en werkend risicomanagementproces houden we ruime aandacht voor de Governance en de Risicorapportages. Ook wordt aansluiting gezocht bij andere, aanverwante aandachtsgebieden zoals: Informatiebeveiliging (BIO), Privacy (AVG), Rechtmatigheid en Fraude/ Integriteit.

Wat gaan we daar voor doen?

Opzetten risicomanagement Voortgang maatregel

In 2023 zijn we gestart met het professionaliseren van risicomanagement nadat het risicomanagementbeleid is vastgesteld door het algemeen bestuur. De professionalisering is in 2024 voortgezet en verdiept en zal resulteren in een risicomanagementproces dat afgestemd is op de P&C cyclus. In 2024 hebben per opgave risicosessies plaatsgevonden waarbij risico's geïnventariseerd en gewogen zijn en beheersmaatregelen vastgesteld zijn. Het resultaat van de risicosessies is vastgelegd in het risicoregister en vanuit dit register is een risicorapportage per opgave opgesteld. Eind 2024 zal een applicatie geïntroduceerd worden om de samenhang en efficiëntie van het risicomanagementproces te bevorderen. Verder zal risicobewust werken een onderdeel worden van het management ontwikkelprogramma.

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendig en financieel gezond waterschap

In 2023 hebben we een nieuwe financiële applicatie geïntroduceerd, samen met een applicatie voor de totstandkoming van P&C-producten. In 2024 borgen we deze nieuwe applicaties. Daarnaast optimaliseren we onze processen om de stuur- en verantwoordingsinformatie tijdig, juist en volledig te kunnen genereren. Dit draagt in belangrijke mate bij aan het verhogen van de voorspelbaarheid van de begroting.

We nemen in de optimalisatie van onze processen ook de wijzigingen die voortvloeien uit de verslaggevingsvereisten (het waterschapsbesluit en de besluit beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen) mee. In deze doorontwikkeling en optimalisatie van de planning -en controlproducten houden we ook rekening met de wensen en behoeften van het algemeen bestuur.

Wat gaan we daar voor doen?

Herijken integraal financieel beleid Voortgang maatregel

Zoals in de begroting aangegeven, herijken we de nota integraal financieel beleid met afspraken over onder andere de schuldenpositie en financiële projectbeheersing. Hiervoor is inmiddels een ambtelijke werkgroep samengesteld, welke druk bezig is met het schrijven van het beleid en het plannen van het proces. Daarbij wordt de bestuurlijke inbreng geborgd in het proces. De herijkte nota wordt in het 4e kwartaal 2024 aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Wat willen we bereiken?

Versterken financiële beheersing van projecten

Vanwege de toenemende omvang en complexiteit van projecten is het van belang om de (financiële) sturing en beheersing waar mogelijk te verbeteren. We moeten zowel lopende als afgeronde projecten nauwlettend volgen en leren van onze ervaringen. Als lerende organisatie kunnen we lessen uit het verleden gebruiken om beter te sturen in de toekomst. Een goede financiële projectadministratie geeft inzicht in de kosten en baten van onze projecten, en draagt bij aan een financieel gezond en toekomstbestendig waterschap.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen kaders en inrichten financiële projectadministratie Voortgang maatregel

De kaders voor de financiële projectadministratie verankeren we in het integraal financieel beleid. Het financieel beleid wordt momenteel opgesteld en zal eind 2024 aan het dagelijks en algemeen bestuur worden voorgelegd. Vervolgens zullen onze processen op basis van deze kaders worden ingericht. Tevens is het streven om eind 2024 een applicatie (medio 2024 geselecteerd) te implementeren om de projectbeheersing verder te versterken.

Wat willen we bereiken?

Inkoop- en aanbestedingsbeleid laten aansluiten op visie en wetgeving

De aandacht voor diversiteit, maar ook aandacht voor de regionale bedrijven, trekken we door in het werk dat we inkopen en aanbesteden. Bij gebiedsgerichte aanpak werken we graag met mensen en partijen uit het gebied om zo optimaal kennis en ervaring uit het gebied te benutten. We zullen ons inkoop- en aanbestedingsbeleid op dit punt herzien. Daarin leggen we ook nadruk op onder andere innovatie, verduurzaming en sociaal-maatschappelijk ondernemen.

Wat gaan we daar voor doen?

Actualiseren aanbestedingsbeleid Voortgang maatregel

Er is op dit moment een concept inkoop- en aanbestedingsbeleid door de Unie van Waterschappen gepresenteerd en deze versie wordt op dit moment door de waterschappen van feedback voorzien. Vanuit veel waterschappen is er behoorlijke kritiek op het concept en dit is geuit richting de werkgroep van de Unie van Waterschappen. Fundamentele onderdelen van het beleid dienen te worden herschreven. Het gevolg is dat de planning van de Unie van Waterschappen opnieuw vertraging oploopt en vaststelling van het beleid naar verwachting pas medio 2025 zal kunnen plaatsvinden. Dit heeft invloed op de planning die wij als WF aanhouden, waardoor ook WF pas medio 2025 het beleid zou kunnen vaststellen. Vanuit het Inkoopteam wordt in samenwerking met Juridische Zaken een procesmemo geschreven waarin het management/bestuur gevraagd wordt welk proces (om tot een nieuw inkoopbeleid te komen) gevolgd dient te worden, met het oog op de voortgang van dit traject en de gevolgen voor WF. Dit memo zal naar verwachting in Q4 2024 opgeleverd worden.

Compliance

Als Wetterskip Fryslân willen we voldoen aan wet en regelgeving (compliance). Dat uit zich door het willen voldoen aan de afspraken die zijn gemaakt over digitale veiligheid en weerbaarheid en het willen voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbeheer (AVG).

Sinds 2020 is er vanuit de Europese Unie aan de Network and Information Security (NIS2) richtlijn gewerkt. De NIS2-richtlijn gaat over een verbetering van de digitale en economische weerbaarheid van Europese lidstaten en geldt ook voor de overheid. Deze richtlijn wordt momenteel in nationale wetgeving omgezet. Binnen de waterschappen in Nederland geldt al vanaf 2018 de Baseline Basis op Orde (BBOO) als het minimale ambitieniveau waaraan de waterschappen willen voldoen. Deze wordt periodiek aangepast en bijgesteld.

Wat willen we bereiken?

Uitvoering geven aan Baseline Basis Op Orde (BBOO) en de AVG

In 2021 is door alle waterschappen de verbeterde BBOO goedgekeurd waarin is vastgelegd welk minimumniveau van digitale volwassenheid de waterschappen willen bereiken. BBOO omvat 23 specifieke maatregelen, waaronder de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die moeten worden gerealiseerd. Deze maatregelen zijn ingedeeld in vier thematische domeinen zoals geïdentificeerd door de Unie van Waterschappen (UvW): Informatie op orde, informatiebeveiliging en privacy op orde, digitale dienstverlening op orde & organisatie en samenwerking op orde.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoering geven aan BBOO

Voortgang maatregel

Het realiseren van een verbeterde Baseline Basis op Orde (BBOO) vertegenwoordigt het minimale niveau van digitale volwassenheid dat de waterschappen wensen te bereiken. BBOO omvat 23 specifieke maatregelen die moeten worden aangepakt.

Deze maatregelen zijn ingedeeld in vier thematische domeinen zoals geïdentificeerd door de Unie van Waterschappen (UvW): Gestroomlijnde Digitale Dienstverlening, Optimaal Organiseren en Samenwerken, Adequaat Informatiebeheer en Zorgvuldige Informatiebeveiliging en Privacy.

In het vierde kwartaal van 2024 wordt er gerapporteerd over de voortgang op maatregelen.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de netto lasten voor de opgave Bedrijfsvoering opgenomen. Deze netto lasten zijn per beleidsproduct, zoals deze in de landelijke standaard indeling voor waterschappen is voorgeschreven.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Netto lasten				
Belastingheffing	-3.110	-3.110	115	-2.995
Bestuur	-1.781	-1.781		-1.781
Eigen plannen	-465	-465		-465
Invordering	-1.922	-1.922		-1.922
Onvoorzien	-150	-150		-150
Ondersteunende beheerproducten	-0	-0	500	500
Overige baten en lasten	-10.334	-12.111	116	-11.995
Totaal netto lasten	-17.762	-19.539	731	-18.808
Mutaties reserves				
Dotaties				-0
Onttrekkingen		310		310
Totaal mutaties reserves	-0	310	-0	310
Totaal opgave	-17.762	-19.229	731	-18.498

Toelichting op Wat mag het kosten?

Belastingheffing

Bijdrage kosten Noordelijk Belastingkantoor (€ 115.000 voordelig)

Uit de tweede kwartaalrapportage exploitatie van het Noordelijk Belastingkantoor blijkt dat er rekening wordt gehouden met een positief resultaat van € 422.000 ten opzichte van de begroting 2024. Het aandeel van Wetterskip Fryslân in de totale kosten bedraagt 27,3%. Van het nu verwachte positieve resultaat ad € 422.000 komt een bedrag van € 115.000 ten gunste van Wetterskip Fryslân.

Ondersteunende beheerproducten

Routekaart informatievoorziening (€ 500.000 voordelig)

Vanuit de bestaande begroting zijn budgetten, bestemd voor implementatiekosten van onder andere cloudsoftware en maatregelen in het kader van de Baseline Informatievoorziening Overheid (BIO), ingezet ter dekking van de toegenomen kosten. Dit levert voor de duur van het project (4 jaar) een voordeel op voor de exploitatie van € 500.000.

Overige baten en lasten

Rente (€ 116.000 voordelig)

De rentelasten op kortlopende leningen vallen lager uit dan bij de begroting is verwacht. De verwachting is dat het saldo van de rekening-courant het gehele jaar positief zal zijn waardoor er geen kortlopende leningen nodig zijn in 2024. Daarnaast zijn er niet-begrote rentebaten van schatkistbankieren en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB), alsmede toerekening van rentebaten door het Noordelijk Belastingkantoor (NBK). De ontvangen rente op de verstrekte lening aan Wetterskip Deelnemingen BV zorgt, samen met de hiervoor genoemde posten, voor een voordeel van € 116.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Investeringen

Verstrekkingsen

bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijke begroting		Prognose 2024		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)

Vervanging Hard- en software	571	571	571	571	0	0
Laboratorium apparatuur	616	616	616	616	0	0
Vervanging Materieel, voertuigen en overig	589	589	589	589	0	0
Totaal	1.776	1.776	1.776	1.776	0	0

Exploitatie 2024

Totaal belastingopbrengsten

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Belastingen	197.643	197.598	1.173	198.771
Totaal belastingopbrengsten	197.643	197.598	1.173	198.771

Totaal netto lasten

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Strategie & Omgeving	-11.318	-11.318	-0	-11.318
Asset management	-3.192	-3.457	-0	-3.457
Waterveiligheid	-31.415	-31.415	-0	-31.415
Watersysteem	-87.726	-88.989	-0	-88.989
Waterketen	-51.809	-51.654	-0	-51.654
Bedrijfsvoering	-17.762	-19.539	731	-18.808
Totaal netto lasten	-203.222	-206.372	731	-205.641

Begroot bruto jaarresultaat	-5.579	-8.774	1.904	-6.870
------------------------------------	---------------	---------------	--------------	---------------

Mutaties reserves	265	1.238	0	1.238
--------------------------	------------	--------------	----------	--------------

Begroot netto jaarresultaat	-5.314	-7.535	1.904	-5.631
------------------------------------	---------------	---------------	--------------	---------------

Onttrekking algemene reserve voor incidentele RV'ers	5.374	5.374	-0	5.374
--	-------	-------	----	-------

Begroot jaarresultaat structureel	60	-2.161	1.904	-257
--	-----------	---------------	--------------	-------------

Exploitatie per opgave

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2024	Actuele begroting	Mutaties VR2 2024	Nieuwe actuele begroting 2024
Strategie & Omgeving	-11.318	-11.318		-11.318
Asset management	-3.192	-3.457		-3.457
Waterveiligheid	-31.415	-31.415		-31.415
Watersysteem	-87.726	-88.989		-88.989
Waterketen	-51.809	-51.654		-51.654
Bedrijfsvoering	-17.762	-19.539	731	-18.808
Eindtotaal	-203.222	-206.372	731	-205.641

Toelichting op exploitatie

In deze tweede voortgangsrapportage stellen we de volgende begrotingswijzigingen voor.

Belastingopbrengsten (€ 1.173.000 voordelig)

Met name de inkomsten voor de watersysteemheffing zijn hoger als gevolg van hogere heffingseenheden (met name de WOZ-waarde).

Bedrijfsvoering (€ 731.000 voordelig)

Routekaart informatievoorziening

Vanuit de bestaande begroting zijn budgetten, bestemd voor implementatiekosten van onder andere cloudsoftware en maatregelen in het kader van de Baseline Informatievoorziening Overheid (BIO), ingezet ter dekking van de toegenomen kosten. Dit levert voor de duur van het project (4 jaar) een voordeel op voor de exploitatie van € 500.000.

Rentebaten

Daarnaast is gebudgetteerd dat de rentebaten € 116.000 hoger gaan zijn en de lagere verwachte exploitatiekosten van het Noordelijk Belastingkantoor heeft tot gevolg dat het budget met € 115.000 naar beneden kan worden bijgesteld.

Belastingen

Op basis van de 2de kwartaalrapportage van het Noordelijk Belastingkantoor vallen onze belastingopbrengsten over 2024 0,6% hoger uit ten opzichte van de actuele begroting 2024.

Hieronder wordt de toelichting op de grootste afwijkingen gegeven, zoals deze door het NBK aan ons zijn verstrekt.

Watersysteemheffing gebouwd (€ 840.000 voordelig)

Ten opzichte van de gewijzigde begroting wordt een hogere opbrengst voorzien van € 828.000. Na de 1e kwartaalrapportage is op basis van de actuele cijfers van de Waarderingskamer het stijgingspercentage van het gebouwd over de belastingjaren 2022 t/m 2024 naar boven bijgesteld. Een hoger stijgingspercentage bij voorgaande jaren heeft een extra verhogend effect in het huidige jaar. Daarnaast zijn er nog opbrengsten uit voorgaande jaren meegenomen in de prognose.

In voorgaande jaren was de afwijking op deze post veel groter dan nu het geval is. De verwachting is dat dit vooral te maken heeft met de actie die we in 2023 hebben gedaan, door het later vaststellen van de tarieven 2024 op de meeste recente woz-cijfers.

Kwijtschelding (€ 415.500 voordelig)

Op basis van de realisatie over het 1e halfjaar houden we rekening met een lagere kwijtschelding van € 415.500. Met name de automatische kwijtschelding blijft achter bij de verwachtingen.

Overig (€ 82.500 nadelig)

De overige heffingen geven door kleine afwijkingen een lagere opbrengst.

Definities beleidsproducten

Beleidsveld	Beleidsproduct	Toelichting op beleidsproduct
Strategisch beleid	Eigen plannen	Formuleren en vastleggen van het strategisch beleid van het waterschap voor zowel de reglementaire beheerstaken (waterkeringszorg, watersysteembeheer, zuiveringsbeheer, wegenbeheer en/of vaarwegenbeheer) als de wijze waarop op (dreigende) calamiteiten wordt gereageerd.
	Plannen van derden	De activiteiten van het waterschap gericht op het toetsen van, reageren op en beïnvloeden van de beleids(vormende) en ruimtelijke plannen van derden.
Waterkeringen	Beheersinstrumenten waterkeringen	Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger, beheersregister, toetsing), teneinde de staat van de waterkeringen zichtbaar te maken.
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	Het aanleggen en het in stand houden van het waterkerend vermogen van de waterkeringen die in beheer zijn bij het waterschap. Als een waterschap de kosten van de bijdrage aan het HWBP op dit product verantwoordt, dan moeten deze kosten worden meegenomen.
	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	Het plan- en doelmatig bewaken van de waterkeringen in bedreigende situaties en het (doen of laten) treffen van maatregelen om de waterkerende functie te waarborgen alsmede het beperken van de gevolgen van calamiteiten.
Watersysteem	Beheersinstrumenten watersystemen	Het voorbereiden, op- en vaststellen alsmede onderhouden van instrumenten die het beheer van watersystemen ondersteunen
	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	Aanleg, verwerving en onderhoud van waterlopen en kunstwerken voor de passieve waterbeheersing inclusief alle kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater en voorzieningen verwante belangen die daarin worden getroffen.
	Baggeren waterlopen/saneren waterbodems	Verwijderen van bagger- en saneringsspecie uit watersystemen en indien noodzakelijk dit milieuhygiënisch passend verwerken.
	Beheer hoeveelheid water	Het door middel van regulerende kunstwerken invloed uitoefenen op de hoeveelheid water, het oppervlaktewaterpeil en de waterkwaliteit in het watersysteem.
	Calamiteitenbestrijding watersystemen	Bestrijding van afwijkingen van de gewenste hoeveelheid water dan wel de kwaliteit of ecologische toestand daarvan voorzover dat niet onder de normale bedrijfsvoering valt.
	Monitoring watersystemen	Het verzamelen, bewerken, verwerken, toetsen, analyseren en rapporteren van meetgegevens voor zowel het waterkwantiteits- als het waterkwaliteitsbeheer (met uitzondering van gegevens over de waterbodems).
Waterzuivering	Getransporteerd afvalwater	Het door het bouwen, verwerven, beheren, onderhouden en bedienen van transportgemalen en -leidingen mogelijk maken dat afvalwater wordt getransporteerd.
	Gezuiverd afvalwater	Het door het realiseren, overnemen, beheren, onderhouden en exploiteren van rioolwaterzuiveringsinstallaties en IBA-inrichtingen zorgen dat het aangeboden afvalwater wordt gezuiverd.
	Verwerkt slib	Het door het realiseren, beheren, onderhouden en exploiteren van slibverwerkingsinstallaties zorgen dat het zuiveringsslib en de andere restproducten van een rwzi of iba die voor een eindbestemming worden aangeboden tot een eindproduct worden verwerkt.
	Afvalwaterbehandeling door derden	Het laten verwerken van afvalwater uit het eigen beheersgebied door andere beheerders van rioolwaterzuiveringsinstallaties.
Vaarwegen en havens	Beheersinstrumenten vaarwegen en havens	Het opzetten, actueel houden en periodiek controleren van de beheersinstrumenten (legger en beheersregister), teneinde de staat van de vaarwegen en havens zichtbaar te maken.
	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	Het op basis van het beheersplan vaarwegen aanleggen, verwerven, verbeteren en onderhouden van vaarwegvoorzieningen.
	Verkeersregeling en -veiligheid vaarwegen en havens	Alle activiteiten die een waterschap uitvoert als nautisch beheerder belast met het regelen van het scheepvaartverkeer op basis van de Scheepvaartverkeerswet.
VTH	Beheer keurkwartet en VTH-beleid	Vorbereiding, op- en vaststelling alsmede het onderhoud van de Keurverordening, de beleidsregels, de algemene regels en de richtlijnen voor de legger van het waterschap waarbij de ge- en verbodsbepalingen ten aanzien van beheer, onderhoud en gebruik van water en de waterstaatskundige infrastructuur door derden worden geregeld. Eén en ander gebeurt als bevoegd gezag op basis van de Waterwet en de Waterschapswet en daaruit voortvloeiende of daarmee samenhangende regelgeving Tevens het beheer van het wettelijk verplichte T&H-beleid en (toekomstig) V-beleid (Wet VTH-criteria).
	Vergunningen en meldingen	Het als bevoegd gezag verlenen van vergunningen en het afhandelen van meldingen op basis van de Waterwet- en –daarmee samenhangende regelgeving (zoals de keur).
	Adviezen vergunningen	Adviezen die waterschappen verstrekken aan andere bevoegde gezagen in relatie tot de Waterwet- en daarmee samenhangende wet- en regelgeving, waartoe ook de Wabo behoort.
	Toezicht	De werkzaamheden die door of namens het waterschap – meestal als bevoegd gezag, maar bv. in het kader van de Wabo of samenloop als niet-bevoegd gezag – worden verricht om na te gaan of voorschriften van de waterschapsverordening en omgevingswet en daarmee samenhangende regelgeving worden nageleefd. Toezicht op de naleving ziet aldus op programmatische controle, is preventief en gaat gewoonlijk aan handhaving c.q. het toepassen van sancties vooraf.
	Handhaving	Alle acties van het waterschap als bevoegd gezag die gericht zijn op het ongedaan maken van en/of het toekomstig voorkomen van een toestand die in strijd is met de wettelijke voorschriften.

	Regulering lozingen	Aanvullende, niet direct bij andere beleidsproducten onder te brengen maatregelen waarmee gezorgd wordt voor het beheersen van lozingen op de bij het waterschap in beheer zijnde zuiveringstechnische werken en oppervlaktewateren.
belastingheffing	Belastingheffing	Opstellen en actueel houden van wet- en regelgeving, het opleggen van aanslagen en het afhandelen van verzoek-, bezwaar- en beroepsprocedures op het gebied van belastingenaanslagen.
	Invordering	Betalingsverwerking, kwijtschelding en (dwang)invorderingsmaatregelen op het gebied van waterschapsbelastingen.
bestuur	Bestuur	Alle activiteiten die gericht zijn op het besturen van het waterschap, waaronder de ambtelijke voorbereiding van bestuursvergaderingen.
communicatie	Externe communicatie	De centrale en extern gerichte voorlichtende activiteiten van het waterschap.
Dekkingsmiddelen en saldo	Dekkingsmiddelen en saldo	De dekkingsmiddelen bestaan uit de belastingopbrengsten vermindert met de kwijtscheldingen en oninbare vorderingen. Tevens worden de overige dividenden en overige algemene opbrengsten (bijvoorbeeld grondverkoop) aan dit beleidsproduct toegerekend.

Lijst met afkortingen

Afkorting	Betekenis
BAW	Bestuursakkoord water
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BOvi	Blauwe Omgevingsvisie
BRO	Basisregistratie ondergrond
CIV	Centrum Innovatief Vakmanschap
CIV Water	Centrum voor Innovatief Vakmanschap Water
Commissie DSF	Commissie Dyken, Stêd en Finânsjes
CSIR	Cyber Security Implementatie Richtlijn
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
DOP	Opgelost organisch gebonden fosfor
DSO	digitaal stelsel omgevingswet
FBWK	Fries bestuursakkoord Water en Klimaat
Fido	Financiering decentrale overheden
FPLG	Fries Programma Landelijk Gebied
Fumo	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
GIS	Geografisch informatiesysteem
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GWAWO	Gemeentelijk Ambtelijk Water Overleg
GWW	Grond-, weg- en waterbouw
ha	Hectare
HWBP	HoogWaterBeschermingsProgramma
hWh	het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandeling afvalwater
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IWR	Integrale Waterrapportage
KLM	Koehool - Lauwersmeer
km	Kilometer
KRW	Kaderrichtlijn water
LIMS	Laboratorium Informatie Management Systeem
NBK	Noordelijk Belastingkantoor
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NVZ	Natuurvriendelijke zone
OAS-studies	Optimalisatiestudies van het afvalwatersysteem
OSW	Overdracht Stedelijk Water
OVEF	Openbare verlichting & Energie Fryslân
PBOW	Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water
RBO	Regionaal Bestuurlijk Overleg
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWK	Regionale waterkering
RWP	Regionaal Waterprogramma
SDG	Sustainable Development Goals
SGBP	sstroomgebiedbeheerplannen
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
SOC	Security Operations Center
SOI	Slibontwateringsinstallatie
Stowa	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
TEA	Thermische Energie uit Afvalwater
TEO	Thermische Energie uit Oppervlaktewater
UvW	Unie van Waterschappen
V&K	Vitale en kwetsbare functies
VFG	Vereniging van Friese Gemeenten
VKA	Voorkeursalternatief

VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VVzB	Vereniging van zuiveringsbeheerders
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WABOS	water- en bodemsturend
WAC	Waterapplicatiecentrum
WBP	Waterbeheerprogramma
WILMA model	De WILMA staat voor Waterschap Informatie & Logisch Model Architectuur en is de 'referentiearchitectuur van de waterschappen'.
WON	Vereniging voor Waterketenonderzoek Noord Nederland
Woo	Wet open overheid
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen

